

DE REIS NAAR DE RUN VAN RIJF EN ROEL

Rie
Reinderhoff

MAX DE LANGE-
PRAAMSMA

G.F. CALLENBACH N.V. NIJKERK

Voor Jan

DE REIS NAAR DE RIJN VAN RIAS EN ROEL

DOOR

MAX DE LANGE-PRAAMSMA

Tekeningen van Rie Reinderboff

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

I. HET PLAN

Wie niet beter weet, verslijt het aardige, oude plaatsje altijd weer voor een dorp. Omdat het maar zo heel klein is. Maar het is toch werkelijk een stadje, een heus stadje.

„Vroeger,” zeggen ze, als ze je er van vertellen, „toen! Nou!” En dan zetten ze een gezicht, waarbij je wel denken moet, dat hun stadje toen het mooiste en levendigste en welvarendste plaatsje, dat je maar ergens in Nederland zou kunnen zoeken, geweest is.

In de Hoofdstraat zie je werkelijk ook nog wel iets van die vergane grootheid. Daar staan nog een paar echt deftige herenhuizen. Van die hoge, brede huizen met veel ramen, netjes op rijen, hardstenen stoepen er voor. Stoepen, die van

de straat gescheiden zijn door zware, ijzeren kettingen, die tussen stenen paaltjes hangen. Van die lekker-dikke kettingen, waarop je zo heerlijk schommelen kunt.

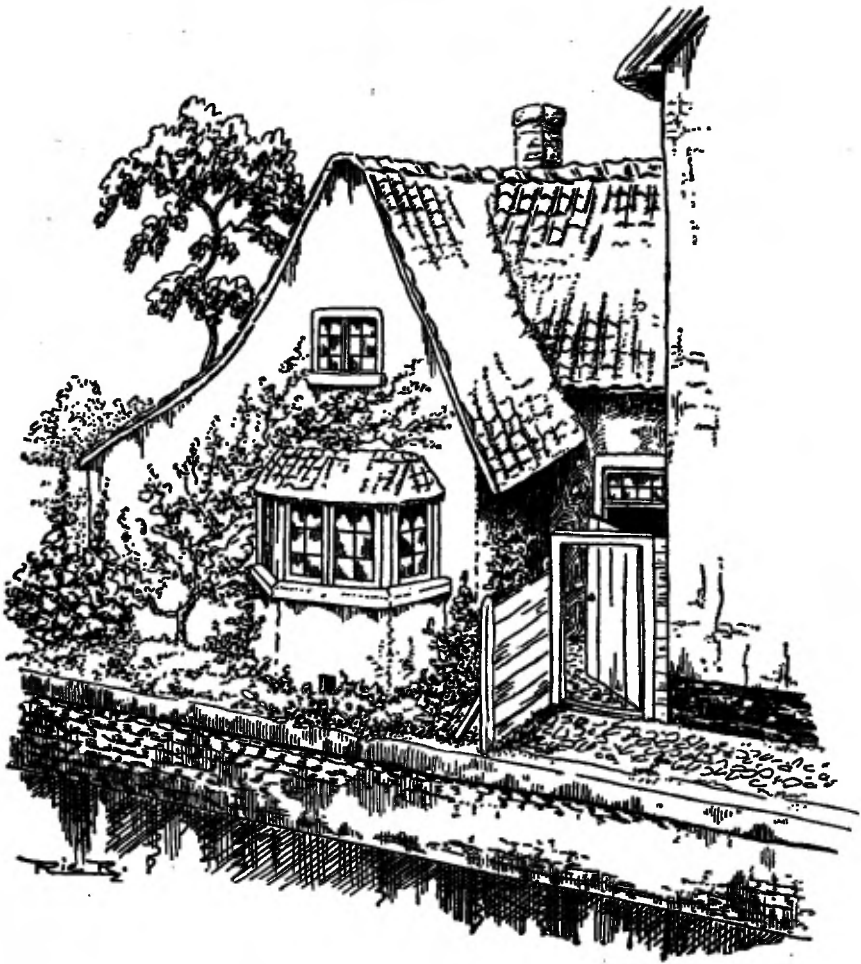
Maar verder. . . . Ja, er zijn grappige, smalle grachtjes. Sommige niet breder dan een flinke sloot. En er is een klein, maar fijn museum. En o, dat is waar, die mogen we toch beslist niet vergeten, een heel grote en erg mooie, oude kerk met een pracht van een toren staat er.

Maar voor de rest! Voor de rest lijken ze daar in dat miniatuurstadje wel zomaar lukraak gebouwd te hebben. Maar daardoor is het dan ook een stadje met verrassingen geworden. Huizen en winkeltjes, op plaatsen, waar je ze helemaal niet verwacht, vind je ze.

Neem nu maar dat vriendelijke, crème gesausde huisje, waarin Rias van Reenen met z'n vader en moeder en z'n kleine zusje Anneke woont. Een alleraardigst huisje is het. Vooral in 't voorjaar en de zomer, als eerst de rozerode klimroos met z'n volle trossen langs de ramen bloeit. En later de stokrozen in allerlei zachte tinten zo mooi tegen het crème van de muur kleuren.

Maar loop je door de Kerkstraat, dan zie je het huisje eigenlijk helemaal niet. En als je Rias een ansicht wilt sturen, moet je daarop toch werkelijk schrijven: Aan Rias van Reenen, Kerkstraat 19. Hij woont dus heus in die straat.

Hoe dat dan kan? Wel, het staat helemaal weggescholen achter een groot pakhuis. Dat pakhuis ligt aan de Kerkstraat. Vlak bij de brug, die daar over de breedste gracht die het stadje heeft, geslagen is. Maar tussen dat pakhuis en die gracht is nog een kleine ruimte, die helemaal niet opvalt. Een kort paadje van gele steentjes, dat uitloopt op een groen geschilderd schuttinkje. En loop je dat paadje op, dan ontdek je opeens aan de rechterkant er van, naast de zijkant van het pakhuis dus, een deur. En als je daardoor gaat, stap je zo het aar-

dige huisje van timmerman Van Reenen binnen.
Dat huisje heeft het keukentje vlak aan de gracht. Als je daarin bent en door de raampjes kijkt, zie je zo op het water. Dan kun je je best verbeelden dat je op een schip woont. Rias speelde dat vroeger weleens.
En daarnaast liggen de slaapkamer van vader en moeder Van Reenen en Anneke en de huiskamer. Die hebben de ramen, drie met elkaar, heerlijk op het zuiden. Met het uitzicht op

de tuin — een flinke lap grond hoort er bij — en het grachtje. Het grachtje, dat een eindje verderop de Hoofdstraat snijdt en daar een mooie, hoge brug draagt. Een brug, met op iedere hoek zo'n grote, deftige, ouderwetse lantaarn, die 's avonds zo feestelijk brandt.

Als Rias op z'n bed ligt, boven op het zolderkamertje, dat van hem alleen is, kan hij ze net zien. Dat vindt hij altijd zo gezellig.

Maar vanavond kijkt hij er niet naar. Helemaal niet. Hij ligt al een hele poos in z'n bed. Maar hij kan gewoon niet in slaap komen. Hij ligt maar te woelen en nog eens te woelen. Z'n zwarte krullebol is er al danig door in de war geraakt.

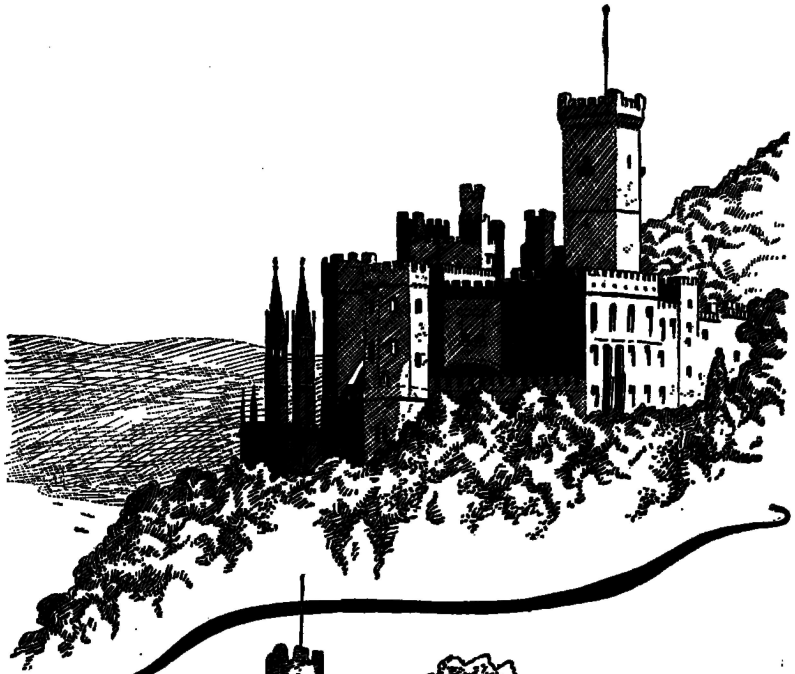
Hoe komt dat nu toch, dat zo'n gezonde knaap van al bijna elf jaar niet slapen kan? Is het misschien erg warm boven op dat kleine kamertje?

Welnee. Helemaal niet. Het is alweer half September geweest. Zulke snikhete dagen en nachten als de zomer soms meebrengt heb je nu niet meer.

Nee, het komt allemaal van het plan. Het plan dat z'n vriend, Roel de Graaf, verzonnen heeft. Gister onder schooltijd. Toen ze aardrijkskunde hadden. En meester van de Rijn vertelde. Van die grote, brede rivier, die we niet alleen in ons land kennen. Maar die heel ver hier vandaan, in Zwitserland maar eventjes, ontspringt, door Duitsland stroomt en dan pas in Nederland komt. Je zou 'm dus eerst Zwitserse Rijn kunnen noemen. Dan Duitse Rijn. En eindelijk nog Nederlandse Rijn.

Nu, en die Duitse Rijn zullen we dan maar zeggen, die heeft meester in de grote vakantie gezien. Hij heeft er een reisje langs gemaakt.

„Zo mooi, zo mooi!” zei meester. „Ik wou dat jullie allemaal nog eens zo'n reisje langs de Rijn konden maken. Wie weet, later misschien, als je groot bent.”

Rie
Reinderhoff

En toen is meester aan 't vertellen gegaan. Nee, zo prachtig! Je zou een speld hebben kunnen horen vallen in de klas, zo stil was het er. Alle kinderen luisterden! Nou! 't Was ook net of ze intussen alles zagen! De bergen aan weerszijden van de rivier. De duizenden lichtjes, die daar 's avonds op pinkelden. De grote boten, die stroomop of stroomaf voeren. Plezierboten, met muziek aan boord. Raderboten. Rijnaken. Grote slepen.

En dan al die prachtige, oude kastelen, tegen en op de bergen! Meester was zelfs in zo'n kasteel geweest! Verbeeld je, zomaar in een echt kasteel. Maar voordat hij er in mocht, moest hij net als alle bezoekers een paar heel grote sloffen aantrekken. Omdat ze anders met hun schoenen de prachtige vloeren wel 's zouden kunnen beschadigen. Parketvloeren waren het, zei meester. Wat voor vloeren of dat zijn weet Rias niet. Maar in ieder geval zullen ze wel heel mooi wezen. Want anders maakten ze er natuurlijk zo'n drukte niet voor. Hij zou anders al die mensen best 's op die grote muilen hebben willen zien lopen. Een pracht van een gezicht zal dat geweest zijn!

Meester heeft al maar door verteld. En eindelijk tot besluit een paar verhalen, legenden noemen ze die, die daar over sommige van die kastelen in omloop zijn. Over ridders en jonkvrouwen gingen die. Spannend! Geweldig!

En intussen heeft Roel de Graaf gedacht: Nou, dat zou ik ook dolgraag willen, die Duitse Rijn eens zien. Maar wachten tot ik groot ben! Dat duurt nog zo lang. Mij veel te lang, hoor. Ik zou nu willen gaan. Hè ja, samen met Rias.

Op hetzelfde moment heeft hij toen dat plan verzonnen. En terwijl de andere kinderen later gingen rekenen en lezen, heeft Roel slecht opgelet en stilletjes verder over dat plan gedacht. Dat plan, waarvan Rias nu niet slapen kan.

Want na schooltijd heeft Roel Rias dadelijk meegetroond.

En, z'n arm om Rias' schouders, geheimzinnig gezegd: „Jô, Rias, ik heb een plan. Een reuze plan!” En vlak daarop: „Wij gaan samen naar de Rijn. Naar de Duitse Rijn. Woensdagmiddag gaan we op stap.”

Rias heeft toen even paf gestaan, omdat het hem zo overviel. En omdat Roel het zei op zo'n toon van: „Ja, dat gebeurt vast en zeker.” Maar daarna heeft hij Roel vlak in z'n gezicht uitgelachen en gevraagd: „Denk je nu heus dat ik daar intippel? Dat kan immers niet, vent.”

„O zo, kan dat niet,” heeft Roel toen verontwaardigd en boos gezegd. Het viel hem ook zo tegen, dat Rias zijn plan niet dadelijk even mooi vond als hijzelf. „Nu, als jij niet mee wilt, vraag ik een ander. Willem, of Henk, of Geurt. 't Zal mij een zorg wezen. Die willen natuurlijk allemaal even graag.”

Willem of Henk of Geurt met Roel op stap, heeft Rias toen gedacht. Dat moet niet gebeuren. Dan raak ik Roel natuurlijk kwijt.

En dat wil hij niet. Roel is zijn vriend. En Roel moet dat blijven ook.

En op een heel andere toon is hij toen begonnen: „Nu, vertel dan 's op. Hoe kan dat dan?”

Toen is Roel, die nooit lang boos blijft, aan 't praten gegaan! Wel vijf minuten aan één stuk door. Rias kon er gewoonweg geen woord tussen krijgen.

Maar daarna is Rias aan 't vragen geslagen.

„Hoe moet dat dan met thuis? En met school? En hoe komen we aan eten? En waar moeten we slapen? En . . . En . . . En . . . ?” Honderd en één vragen had Rias.

Maar Roel wist op allemaal een antwoord. En intussen begon Rias ook steeds meer zin in 't avontuur te krijgen. Want een avontuur zou het worden. Reken daar maar op.

Er was wel een heel zacht stemmetje, dat onderwijl aldoor in z'n hart fluisterde: „Maar zoiets mogen jullie niet doen. Dat is heel erg ondeugend. En gevaarlijk ook nog.” Maar daar wilde Rias toen maar liever niet naar luisteren. Roel rede-nerde bovendien zo druk. Hij hoorde dat stemmetje ook steeds minder goed.

En zo hebben ze dan tenslotte alles samen afgesproken. Rias moet daar nu telkens aan denken, hier boven in z'n bed.

Twee weken zullen ze weggaan. Twee weken. Dat is veertien dagen en veertien nachten. Het lijkt hem opeens zo lang.

Voor hun vaders en moeders zullen ze een briefje achterlaten, waarop ze eerlijk schrijven, waar ze naar toe zijn. Dan hoeven die tenminste niet in ongerustheid over hen te zitten. Roel heeft z'n briefje al klaar. Vanmiddag na school-tijd heeft hij het hem laten lezen. Een prachtig briefje vindt hij het.

Lieve vader en moeder, zusjes en broertje, staat er boven. En dan begint het zo: Ik en Rias van Reenen gaan naar de Rijn. Hij moet z'n briefje nog schrijven. Morgenochtend maar. Of zal hij het niet doen? En tegen Roel zeggen, dat hij toch maar niet mee gaat? . . . Maar dan zal Roel natuurlijk vreeslijk boos op hem worden. En . . .

Rias gooit zich voor de zoveelste keer op z'n andere zij. Had meester toch maar nooit iets van die Duitse Rijn verteld.

Maar hij wil er nu niet meer aan denken. Nee, hij wil niet.
Hij wil slapen.

Wacht, hij zal 's gaan tellen. Tot honderd. Tot duizend desnoods. Als hij het plan nu tenminste maar 's even kan vergeten.

II. OP REIS

Maar als hij de volgende morgen wakker wordt en de zon zo vrolijk schijnt, lijkt alles opeens weer heel anders. Het avontuur begint opnieuw te lokken. En als Roel hem komt halen om naar school te gaan, denkt hij er al niet meer over om te zeggen, dat hij toch maar liever thuisblijft.

„Heb je je briefje al geschreven?” informeert Roel, zodra ze samen in de Kerkstraat lopen.

„Nee, nog niet. Maar dat heb ik straks zo klaar.” Rias geeft een flinke schop tegen een steen, die midden op de weg ligt. „Maar centen heb ik niet,” laat hij er dan meteen met een kleur op volgen. „M'n moeder heeft m'n spaarpot. En daar kan ik niet bij komen.”

Hij zegt er niet bij, dat hij daar eigenlijk maar wat blij om is. Want al heeft Roel nu nog zo stellig beweerd dat geld uit je spaarpot van je zelf is, en dat het dus helemaal niet oneerlijk is, als je dat meeneemt, wanneer je het nodig hebt, het lijkt hem toch een beetje. . . ., ja, echt een beetje stelen als je dat doet. En stelen is zoiets ergs. Stelen is zonde. Nee, diep in z'n hart is hij blij, dat hij niet bij z'n spaarpot kan komen. Het enige vervelende is, dat hij dat tegen Roel moet zeggen. Maar nu is het hoge woord er gelukkig uit.

„Jammer,” vindt Roel intussen enkel. Dat valt mee.

En dan, niet zonder trots: „Afijn, ik heb zeven en zestig cent.” En heel grootmoedig laat hij er op volgen: „Weet je

wat we doen? Die gebruiken we dan samen als 't nodig is. Veel geld zullen we heus niet hoeven uit te geven. Om te beginnen vragen we allebei flink wat brood mee vanmiddag. Dat krijgen we best. En ik bedel m'n vader nog wel een eindje worst af ook. Nu, en we gaan slapen bij de boeren in 't hooi. Dat kost ook alvast niets. En als we hen 's morgens eerst 's een poosje helpen met het werk voordat we weer verder reizen, dan geven ze ons vast wel op z'n minst een boterham als beloning."

„O, vast wel," is Rias ook optimistisch. „En ik zal flink wat wortels en koolrapen meenemen. Die helpen ook best voor de honger. En die bederven niet gauw. Wij hebben er genoeg."

„Prachtig," vindt Roel. „En als we eenmaal in Duitsland zijn, dan gaat het natuurlijk vanzelf. We zingen Hollandse versjes voor de mensen daar. Nou, dan geven ze ons vast wel een heleboel geld. Want dat is iets bijzonders voor hen. En we kunnen kunstjes maken. In boeken lees je ook weleens dat...." Maar dan zwijgt hij opeens. Want Geurt van de kruidenier komt bij hen lopen. En die mag er niets van weten.

Hoe een moeite het ook kost, vooral aan Roel, die zo graag 's even met z'n buurman praat en grapjes maakt en daardoor nogal eens straf oploopt, het lukt Rias en Roel allebei om zonder schoolblijven thuis te komen die morgen. Dat past hun. Want als je voor zo lang op reis gaat, is er altijd nog van alles te doen. Vooral op het laatste moment.

Maar alles komt nu prachtig op tijd voor elkaar. Als Roel prompt om één uur bij Rias voor de deur staat en hun eigen wijsje fluit, is Rias ook kant en klaar. De rugzakken omgespt, gaan ze samen op stap. Moeder Van Reenen, Anneke, die ze net naar bed zal brengen voor haar middagdutje, op de arm, laat hen uit. Ze kijkt hen nog even na ook.

„Voorzichtig zijn, hoor, jongens! En op tijd thuis,” zegt ze. Rias mompelt maar wat. En wuift dan 's extra hartelijk naar z'n moeder. Als om dat gemompel weer goed te maken. Maar hij kan toch niet roepen: „Ja, moeder,” nu hij van plan is veertien dagen lang weg te blijven.

Maar Roel lacht vrolijk en grotelijksachtig: „Komt in orde, juffrouw.”

Als Rias 'm daarop een beetje verbaasd aankijkt en dan zachtjes zegt: „Nu, jij kunt ook goed jokken,” komt hij zorgeloos: „Jokken? Welnee, jô. Dat doe ik niet. Je moeder zei twee dingen. Voorzichtig zijn. En: op tijd thuis. Nu, ik heb alleen antwoord op dat eerste gegeven. We zullen immers voorzichtig zijn.”

Die Roel, denkt Rias. Die weet er zich nu ook altijd uit te praten. Voor hem gemakkelijk, zo'n vriend. Onderweg moet hij het woord ook maar doen.

Rias kijkt nog eens om. Zou hij moeder nog kunnen zien? Moeder en kleine Anneke?

Hij hoopt het even heel erg.

Maar nee, er is natuurlijk niemand te ontdekken. Dat had hij immers wel kunnen weten. Dan zou moeder naar de straat gelopen moeten zijn. En dat doet ze eigenlijk nooit, als zij gewoon een middag samen op stap gaan. Als moeder wist dat ze hem in geen twee weken zou zien, dan!.... Ja, dan!.... Twee weken! Het is toch wel erg lang.

Hij krijgt opeens zo'n raar gevoel in z'n maagstreek. Wat kan er wel niet allemaal gebeuren in zo'n tijd! Thuis. En met jezelf. En dan in zo'n vreemd land! . . . Hij kijkt 's tersluiks naar Roel.

Zou die dat nu ook hebben? Zal hij het 's vragen? Nee, dat doet hij toch maar niet. Roel kijkt zo vrolijk. Die lacht hem misschien wel uit als hij er over begint.

Roel, de oudste van het vijftal van slager De Graaf, geniet intussen tot en met. Hij prakkizeert, zorgeloos als hij is, op dit moment al niet meer over z'n vader en moeder, z'n drie zusjes en z'n kleine broertje, van wie hij overigens toch genoeg houdt. Hij denkt nu alleen maar aan het grote avontuur dat ze tegemoet gaan.

Veertien dagen op reis! En dan nog wel naar een vreemd land! Kun je je iets fijners voorstellen? Wat zullen ze wel niet allemaal beleven! Wat zullen ze een bende te vertellen hebben als ze terug zijn! En het is zulk mooi weer vandaag. Ze treffen het echt.

Hij begint vrolijk een liedje te fluiten, die Roel met z'n blonde, eigenlijk kun je beter zeggen witte kuif, omdat hij zo door de zomerzon verkleurd is.

Ze zijn intussen al op de grote weg buiten het stadje gekomen.

Rias kijkt nog één keer om en zucht een klein beetje. Maar dan begint hij met Roel mee te fluiten. Vooruit, hij heeft nu eenmaal gezegd dat hij meeinging. Nu moet hij niet meer gaan terugkrabbelen. 't Zal best een fijne reis worden. 't Is maar goed dat hij er niet meer zo'n zin in heeft als eerst. Dan valt het vast niet tegen. Als je je zulke gouden bergen van iets voorstelt, word je meestal teleurgesteld. Dat heeft hij z'n vader al zo dikwijls horen zeggen. En die weet het wel.

Het gaat nu eerst op de stad aan.

Als ze twee uren flink doorstappen, kunnen ze daar zijn. Twee uren lopen, daar geven ze niets om, Rias en Roel. Dat doen ze wel vaker. Maar nu willen ze vanmiddag natuurlijk nog verder ook. Op z'n minst het grote dorp, waar Roel's grootvader woont, nog een mooi eind voorbij.

En opeens zegt Roel: „Weet je wat we doen? We proberen mee te rijden op een wagen of een vrachtauto. Dan schieten we fijn op. En dan worden we ook niet moe.”

„Ja, dat doen we.” Rias kijkt gelijk al achterom. Komt er nog niet een of ander voertuig, dat hen een eindje mee wil nemen, aan?

Nee, hoor, er is nergens iets te zien. Jammer. Maar enfin, dat kan ieder ogenblik veranderen. Moe zijn ze nog helemaal niet. Wat dat betreft. . . .

Maar na een minuut of vijf komt er werkelijk een wagen aanhobbelen. Een boerenwagen is het met twee paarden be-
spannen.

Ze gaan meteen aan de kant van de weg staan, steken een hand omhoog en zetten hun vriendelijkste gezicht.

„Baas, mogen we een eindje meerijden?” roepen ze, als de wagen dicht bij hen is.

Hij is leeg. Plaats genoeg. Treffen ze dat even. Als die boer nu een beetje geschikt is.

Maar die schudt enkel z'n hoofd en rijdt door.

„Wat een vent,” moppert Rias teleurgesteld, „om niet eens iets te zeggen.”

Maar dan zien ze, dat hij even verderop van de wagen springt, een hek openmaakt en het land inrijdt.

„Zo'n snerteindje meerijden zou de moeite ook niet geweest zijn,” vindt Roel.

Maar Rias bromt: „Daarom had hij toch wel wat kunnen zeggen.”

Roel lacht alweer.

„Wie weet, jô, straks komt er misschien een auto die ons meeneemt. Dan willen we niet eens meer naar zo'n boerenkar kijken.”

Maar ze proberen zeker wel vijf keer een auto aan te houden, eer er eindelijk een komt, waarvan de chauffeur hen laat meerijden. Dan zijn ze intussen al halverwege de stad gekomen.

Maar daarna zijn ze er ook in een wip. En nog wel in het hartje.

„Welbedankt, mijnheer,” zeggen ze tegen de jongeman in de cabine, die de auto bestuurt.

„'t Is al goed, hoor!” lacht die. „Voorzichtig maar jullie, hier in die drukte. Verdwaal maar niet.”

Nee, verdwalen doen ze niet. Ze hoeven de tramrails maar te volgen, om op de weg naar het dorp waar Roel's grootouders wonen, te komen. Roel heeft daar zo dikwijls gelogeed. Dan ging hij er natuurlijk altijd met de tram naar toe. Maar hij kent zodoende de weg toch precies.

In de stad schieten ze niet zo heel vlug op. Er is daar ook zo ontzettend veel te zien voor zo'n paar knapen. Als je alleen maar neemt alles wat er in de étalages van de winkels ligt. Prachtige voetballen, mooie padvindesriemen, grote mecanodozen! Nee, je raakt gewoon niet uitgekeken.

Rias is bijna niet voor een boekwinkel vandaan te krijgen. Hij is dol op lezen. En hier liggen een boeken!

Maar als ze de winkelstraten door zijn, gaat het weer vlugger. Dat is ook maar goed. Want naar het dorp waar grootvader De Graaf z'n slagerij heeft, is het stellig wel drie uren tippelen. Als het niet meer is.

Dapper stappen ze weer door. Een paar keer vragen ze ergens om wat water. Zo'n wandeling maakt dorstig. En bovendien heeft Rias erg zoute bonen gegeten vanmiddag.

Eenmaal tracteren ze zichzelf op een korte rustpauze. Die gebruiken ze om met het oude mes, dat Roel uit een la van z'n moeders keukenkast opgediept heeft, een van Rias' wortels zo goed mogelijk te schrapen. Als ze 'm daarna doormidden gedeeld hebben, heel eerlijk in een grotere en een kleinere „helft”, omdat de oranjekleurige lekkernij bovenaan heel wat dikker is dan beneden, gaan ze, intussen smakelijk etend van hun stuk peen, meteen weer verder.

Ze volgen al maar de weg, die langs de tramrails ligt. Dat is zo heerlijk gemakkelijk. Ze hoeven nu geen ogenblik bang te zijn dat ze verkeerd zullen lopen.

Maar o wee, net als ze het tweede dorpje van de stad af door zijn, buigt die weg af en gaan de rails gewoon het land in.

De jongens zijn er even beduusd van. Ja, Roel ook. Want hier heeft hij helemaal niet op gerekend.

Hoe moet dat nu? . . .

Er loopt wel een heel smal paadje langs de tramrails, dat begrensd wordt door een slootje. Maar daar staat bij: Verboden toegang.

Rias, al een beetje moe van de lange wandeling en toch altijd nogal gauw uit het veld geslagen, vraagt, door z'n schrik dat ze nu plotseling niet meer verder kunnen, opeens boos: „Wist je dan niet, dat die weg niet steeds zo doorliep?”

„Nee,” zegt Roel, ook kriebelig door de tegenslag, „natuurlijk wist ik dat niet. Anders had ik het toch zeker wel gezegd.”

„En je bent hier nog wel zo vaak geweest,” schampert Rias. „Nu ja, met de tram. Ik heb er toen natuurlijk niet zo precies op gelet.”

Rias heeft, sinds ze de stad uit zijn en op dit voor hem helemaal vreemde terrein lopen, steeds maar weer aan huis moeten denken. En verscheidene keren heeft hij gedacht: Kon ik maar terug, was ik dit maar nooit begonnen. Nu ziet hij opeens een mogelijkheid om, zonder zelf een al te raar figuur te slaan, van die lange reis naar de Rijn af te komen.

„Laten we maar teruggaan, jô,” stelt hij opeens op een heel andere toon voor. „We komen er zo toch nooit. We kunnen beter later. . . .”

Maar Roel valt 'm in de rede: „Ben je mal? Nu teruggaan? Nu we al zo mooi op weg zijn zeker. Ik niet, hoor! Dan ga je maar alleen.”

Rias aarzelt even. Zonder Roel terug?

Nee, dat lijkt 'm ook niets. Als

Maar Roel pakt 'm al bij z'n schouders.

„Kom mee, jô! We gaan langs dit smalle paadje. Wat geeft dat.”

„Ja, maar er staat op dat bordje: Verboden toegang,” zegt Rias bang.

„Nou ja, dat is natuurlijk voor mensen, die de boel kapot willen maken,” beweert Roel eigenwijs. „Of die er geregeld langs willen gaan. Wij vernielen immers niets. En wie heeft er nu last van, als wij daar voor dit keertje rustig langs kuieren, omdat we anders de weg niet weten.” En dan belooft hij: „Als iemand ons aanhoudt, zal ik alles wel eerlijk vertellen. En dan doen ze ons niets. Vertrouw maar op mij.” Dat laatste zinnetje komt er een beetje opa-achtig uit. Maar daarvoor is Roel dan ook de oudste van vijf kinderen.

Roel doet intussen al een paar stappen in de richting van het paadje. Maar Rias blijft nog staan waar hij staat.

„En als er dan 's een tram aankomt,” begint hij weer.

„Nu, die laat je stil aankomen,” vindt Roel. „Of ben je misschien bang dat je er onder zult raken? 't Paadje is heus breed genoeg, hoor! En anders spring je maar over de sloot,” weet hij ook daarvoor een oplossing.

Meteen stapt hij door zonder verder nog naar Rias om te kijken. Hè, wat zeurt die vent toch vervelend. Als je je door zo'n kleinigheid al van de wijs laat brengen. Ze zullen gerust nog wel 's wat anders en ergers beleven op deze reis. Maar dat maakt alles immers juist zoveel te avontuurlijker. Nee, als hij dit geweten had, had hij Geurt meegevraagd. Die is niet zo benauwd als Rias. 't Valt 'm echt een beetje tegen van 'm. Rias is wel nooit zo'n erge held. Maar nu!

Rias is intussen al achter hem aangesjokt. Eerst een beetje aarzelend, bang om zich heen kijkend. Maar als hij niemand

ontdekt die hen ziet en merkt dat Roel hem inmiddels al een aardig eindje voor gekomen is, gaat hij op een sukkeldrafje lopen.

Vooruit, hij wil niet langer zo bang zijn. En ook niet telkens meer aan moeder denken. Hij is dit nu eenmaal begonnen en

III. TEGENSLAG

Een kwartier lang gaat alles goed. Omdat het paadje zo smal is, moeten ze wel achter elkaar blijven lopen. Maar het is prachtig recht, zodat ze fijn opschieten. Rias begint langzamerhand werkelijk ook weer een beetje schik in alles te krijgen.

Maar dan horen ze opeens achter zich een stoomfluit gillen. Dadelijk blijven ze allebei staan en kijken om.

„Och heden,” schrikt Rias, „daar heb je 't nu al! Een tram!” Roel zegt het eerste ogenblik niets. Zo'n tram steekt toch aardig verder over de rails heen dan hij gedacht heeft. Zouden ze hier op dit paadje kunnen blijven? Nee, dat lijkt 'm toch ook te gevaarlijk.

„Over de sloot, Rias!” schreeuwt hij opeens. „Gauw!”

De tram is intussen al heel wat dichterbij hen gekomen.

Hij neemt meteen zelf een grote sprong. Het volgende moment staat hij in 't weiland aan de overkant.

Maar Rias aarzelt nog. De sloot is vrij breed voor hem. Z'n benen zijn nogal wat korter dan die van Roel. Gelegenheid om een flinke aanloop te nemen is er natuurlijk ook niet. Als hij er inspringt! Maar die tram!

„Spring dan toch, sufferd!” scheldt Roel in z'n angst dat Rias te lang zal wachten. „Toe, gauw!”

De tram is nu vlakbij. De stoomfluit gilt maar aan één stuk door.

Dan springt Rias eindelijk. Maar natuurlijk net niet ver ge-

noeg. Hij glijdt netjes van de afhellende berm terug en komt met z'n voeten in het water aan de kant terecht.

Het is zo'n dwaas gezicht, dat Roel, na de spanning om Rias, die hij in z'n verbeelding al onder de tram heeft zien liggen, opeens krom staat van het lachen. Hij giert het gewoon uit. Intussen passeert de tram. Van de passagiers kijken er verschillende hoofdschuddend naar Roel. En de conducteur, die naar buiten is gekomen en op een van de balkonnetjes staat, steekt z'n vuist dreigend naar Roel en Rias omhoog. Hij schreeuwt: „Drommelse jongens! Maak dat je hier vandaan komt! En vlug een beetje! Zo meteen krijgen jullie nog een ongeluk!”

Maar de tram maakt zo'n kabaal. Roel en Rias verstaan het niet eens.

Roel is eindelijk uitgelachen. Hij helpt Rias, die het al alleen geprobeerd heeft, maar het niet kon klaarspelen, vanwege de glibberige kant, op de wal.

Rias, blijkbaar vergeten dat hij Roel tenslotte vrijwillig gevolgd is, ook op dit trampaadje, is opeens weer woedend en zegt: „Dat heb je er nu al van als je op zulke verboden paadjes gaat lopen. 't Is allemaal jouw schuld. En ik . . . ik . . .” Roel, helemaal tegen z'n natuur in, verdedigt zich niet. Hij geeft Rias niet eens antwoord. 't Lijkt wel of hij niet eens hoort wat Rias daar allemaal zegt. En hij krijgt een kleur! Een kleur! . . .

Waarom?

Ja, waarom?

Omdat hem opeens iets in de gedachten is geschoten, waarvan hij niet zo'n heel klein beetje schrikt.

Hij heeft plotseling bedacht dat tussen de stad en grootvaders dorp de tram tot tweemaal toe zomaar over 't water rijdt. Dat lijkt tenminste zo als je er in zit. Liesje, z'n tweede zusje, vindt dat elke keer weer even griezelig. Ze doet altijd

haar handen voor haar ogen als ze er aan toe zijn en durft er niet naar te kijken. Hij wel. Hij vindt het juist prachtig. Maar op dit ogenblik niet, nu hij bedenkt dat ze daar deze keer over zullen moeten lopen. Daarom krijgt hij zo'n kleur. Van schrik. Want hoe of dit moet weet hij helemaal niet.

Er zal natuurlijk wel een soort van brug onder die rails liggen. Maar dan toch in ieder geval een zonder leuning. En zonder paadjes voor voetgangers. Hoe ze daar over zullen moeten komen? Rias durft natuurlijk helemaal niets te wagen. En hijzelf? Dit lijkt hem toch ook wel een beetje erg gevaarlijk.

De eerste keer is het niet zo'n heel grote afstand als hij het zich goed herinnert. Maar de tweede keer wel. Over een echt breed water. Zal hij het tegen Rias zeggen? Nee, nog maar niet. Hij is toch al zo kwaad. Eerst maar 's kijken als ze er aan toe zijn, hoe of alles er uitziet. Misschien valt het nog mee. Of is er een bootje, waarmee ze overgezet kunnen worden. Hij moet nu voor alles maar 's proberen Rias weer een beetje in z'n humeur te krijgen.

Zonder op Rias' verwijten in te gaan, begint hij plotseling meelevend en vriendelijk: „Lam dat je nu natte voeten hebt, zeg!”

Rias, al een beetje gekalmeerd, doordat Roel hem heeft laten uitrazen, schaamt zich bij Roel's vriendelijkheid opeens over z'n uitval. En zich groothoudend zegt hij: „Och, wat geeft dat, jô. Die loop ik wel weer droog.”

„Welja,” vindt Roel dan ook, blij dat Rias tenminste niet meer boos is. „Nou, dan gaan we meteen maar verder, hè?”

„Goed. Maar we blijven aan deze kant van de sloot,” stelt Rias als voorwaarde.

„Tuurlijk.” Roel stapt alweer door. Als er nu maar niet al te veel dwarsslotjes komen, denkt hij intussen. Want dan begint Rias daar vanzelf weer over te zaniken. Enfin, dat zien

ze dan wel weer. Misschien zijn die bovendien wel smaller dan dit, waar ze nu langs lopen. Dat zal wel wat meevallen tenslotte. Maar dat brede water straks. Dat is heel wat erger. Roel zegt niet veel meer. Hij tuurt maar steeds strak voor zich uit. Zijn ze er al haast? Het kan nooit zo heel lang meer duren. Als je in de tram zit, is het niet zo vreeslijk ver van grootvaders dorp vandaan. En dat zullen ze nu ondertussen toch al wel mooi naderen. Ze tippelen al zo'n poos.

Al drie keer zijn ze intussen zonder ongelukken over een dwarsslotje gesprongen. Dat is tenminste wat. Maar ziet hij daar niet een breder water glinsteren? . . . Hij tuurt scherper, begint onwillekeurig ook harder te lopen.

Ja, hoor, daar is het. Beslist. Hij houdt het opeens niet langer uit. Hij begint te draven. Hij moet gauw weten hoe het er daarginds uitziet.

Rias begrijpt er niets van. Waarom begint Roel nu plotse-ling zo te hollen? Is er iets? Onraad? Een man, die hen wil wegjagen, omdat ze niet in zijn land mogen lopen? Een koe, die op hen afkomt? Of . . . of een stier?

Angstig kijkt hij om zich heen.

Maar hij ziet niets verontrustends. Op een flinke afstand grazen heel vredig wat koeien. En nog verder weg loopt een paard. Nee, er is werkelijk niets om bang voor te zijn hier.

Maar Roel is hem intussen al een mooi eindje voor gekomen. Dat vindt hij toch niet prettig.

„Hé, Roel, wacht 's even!” schreeuwt hij, terwijl hij nu ook begint te draven.

Maar Roel hoort niets. Hij holt maar door. Al maar door. Totdat hij voor het water staat. Ja, hoor, het is het. Het eerste brede water dat ze moeten passeren.

Asjeblijft, dat is toch nog een aardig stukje breder dan hij gedacht heeft. Dat valt 'm lelijk tegen. Hoe moet dat nu toch?

Hiervandaan ziet hij al wel dat er een soort van brug onder de rails ligt. Maar of je daarover zult kunnen lopen? Dat zal hij pas kunnen weten als hij er vlakbij staat.

O, als hij alleen was, wist hij het wel. Dan kwam hij er vast over. Desnoods ging hij dan gewoon aan de rails hangen. En dan telkens voorzichtig z'n handen een eindje verplaatsen. Och heden, hij zou er heus gauw genoeg over zijn. Dat ijzer zou misschien wel een beetje zeer doen aan je vingers. Maar je moet er toch ook wat voor over hebben, als je een grote reis wilt maken.

Maar hij is niet alleen. Hij is samen met Rias. En die . . . Zal hij 's vlug gaan kijken hoe het er daar precies uitziet? Nog voordat Rias hier is?

Hij bedenkt zich niet lang. Ja, hoor, dat is het beste. Even kijkt hij nog naar links en naar rechts. Nee, er komt van geen van beide kanten een tram aan. Nu maar gauw. In een wip is hij over het slootje gesprongen en staat weer op het tram-paadje. Aan het einde er van nu. Zo, nu tussen de rails gaan lopen.

Z'n gezicht klaart op als hij daar eenmaal staat. Want hij ziet, dat er onder de rails werkelijk een soort van brug, die helemaal dicht is, ligt. Van ijzeren platen. Daar rusten de tram-biëls op. Nu, daar kunnen ze best over lopen. Als Rias nu maar durft.

Hij keert zich om, wenkt Rias en roept: „Gauw, jô! Hier moeten we vlug over lopen. Voordat er een tram komt. 't Is nu net even veilig.”

Rias is intussen eindelijk ook bij het brede water gekomen. Hij begrijpt eerst niet eens zo gauw wat Roel wil. Het gaat voor hem ook allemaal zo vlug opeens.

Maar dan dringt het tot hem door.

„Ben je gek?” vraagt hij, niet bepaald vriendelijk. „Ik denk

er niet over. Als we halverwegen zijn, komt er een tram. Dat zul je net zien. En wat dan?"

Ja, wat dan?

Roel, anders niet zo heel gauw bang, huivert nu toch even. Verbeeld je dat ze onder die tram raakten! Verschrikkelijk!.... Maar ze moeten toch over dat water.

Hij probeert Rias, en tegelijk zichzelf, gerust te stellen.

„Och, jô, dat zou nu toch wel heel erg toevallig zijn, niet? Je ziet immers nog nergens een aankomen. En je kunt hier zo ver kijken. We zijn er zo over.”

En als Rias enkel maar heel beslist „Nee, ik doe het niet” zegt en z'n hoofd blijft schudden: „Nu en, en als er toch een aankomt, dan kunnen we immers altijd nog in 't water springen en verder zwemmen.”

„Jij! Het mankeert jou hier,” vindt Rias nu. En hij tikt met een veelzeggend gebaar, zoals hij dat grote mensen wel 's heeft zien doen, tegen z'n voorhoofd.

„Maar we moeten er toch over!” Roel huilt bijna van teleurstelling, nu het lijkt of er hier al een eind aan hun reis zal moeten komen. Dit is ook zo'n tegenslag. Hij heeft er zich zoveel van voorgesteld. Die Rias! Die Rias durft ook niets! Ba! Maar hij! Nee, hij gaat niet terug! Nooit! Al zal hij ook alleen verder moeten.

„Wat wil jij dan?” vraagt hij opeens weer kwaad.

„Terug natuurlijk.”

„En dan?”

„Naar huis.”

„Naar huis. Als ik het niet dacht,” begint Roel smalend. „En niet naar de Rijn, hè? Dat hele mooie plan op de eerste middag de beste maar opgeven. Ik denk er niet aan. Ba, wat ben jij een bangerd!”

Rias krijgt een kleur. Het is niet prettig om voor bangerd uitgescholden te worden. Maar hij zegt niets.

Dan bedenkt Roel opeens iets.

En hij belooft: „Goed, je zult je zin hebben. We gaan terug. Maar niet naar huis. Bij het eerste dorp het beste pakken we een tram en dan rijden we naar grootvaders dorp. Ik betaal.” Roel ruimt zo kordaat alle bezwaren die er zijn om in de richting van de Rijn verder te reizen uit de weg. Rias kan nu moeilijk, zonder te verraden dat hij toch veel en veel liever, ook al was deze tegenslag er niet, naar huis wil, weer op teruggaan aandringen. Het spijt hem wel. Maar . . .

IV. TOEN HET AVOND WERD

Als Roel de conducteur de beide kaartjes betaald heeft, houdt hij nog precies zeven en twintig centen van z'n kapitaal over. 't Gaat 'm wel een beetje aan z'n hart, dat hij zomaar ineens het grootste gedeelte er van kwijt is. Maar hij is er de jongen niet naar om daar lang over te treuren. Zo komen ze tenminste over dat water en in grootvaders dorp. Dat is het voornaamste nu. En zo'n ritje met de tram is overigens ook niet te versmaden. Het duurt eigenlijk alleen maar te kort, vindt hij, als ze het stationnetje naderen. Nu hij eenmaal zit, voelt hij z'n benen toch wel. 't Is ondertussen vast ook al wel bijna zes uur. Ze mogen wel voortmaken. Tegen zeven uur gaat de zon al onder. Dan moeten ze eigenlijk een onderdak voor de nacht gaan zoeken. En het dorp is vrij groot. Dat moeten ze eerst nog helemaal door. Als ze de kortste weg nu maar konden nemen. Maar die loopt door de Marktstraat. En in de Marktstraat woont grootvader. En die mag hen natuurlijk in geen geval zien. Want dan!

Wat er dan precies gebeuren gaat, dat weet Roel niet. Maar wel dat er dan verder van hun reis niets zal komen.

Als een van de eersten springt hij uit de tram. 't Is maar gelukkig dat ik de weg hier zo goed weet, denkt hij intussen. Hij gunt zich geen tijd om op Rias te wachten. Hij roept alleen: „Vlug, jô!” en zet dan meteen de pas er in.

Rias, die netjes een paar dames heeft laten voorgaan bij het

uitstappen, haalt 'm pas in als hij al een eindje voorbij de uitgang is.

„Leuk ben je, zeg,” vindt die verongelijkt. „We zouden elkaar zo nog mooi kwijtraken. Ik. . . .”

Maar dan houdt hij ineens op. Want een agent, die langzaam fietsend achter hen aan is gekomen, legt plotseling een hand op een van Roel's schouders.

Rias' kwade geweten spreekt meteen luid. Z'n hart staat bijna stil van de schrik. Wat betekent dit? Worden ze. . . ., worden ze door een politie opgehaald?

Roel draait zich met een ruk om. Wie doet dat?

Maar dan schrikt hij niet minder erg. Hij kijkt ogenblikkelijk naar de grond en wordt beurtelings rood en wit. Een politie! Nu zijn ze er bij! Nu worden ze natuurlijk netjes naar huis teruggebracht. O, de schande! Hij zal niet kunnen opscheppen over z'n grote reis tegen z'n schoolkameerades. Nee, hij zal door hen uitgelachen en voor de gek gehouden worden. Dat is anders wat.

Al deze gedachten flitsen in een ogenblik door Roel's brein. Maar dan zegt een vriendelijke stem plagend: „Zo, Roel de Graaf. Je lijkt wel een beetje van me te schrikken. Zo'n kwaad geweten, jongen?” En dan: „Je kent me toch nog wel?”

Nu kijkt Roel, die van schrik eigenlijk alleen maar de uniform van de agent gezien heeft, beter.

Och natuurlijk, dat is politie Wagenaar. Die zo vaak bij grootvader en grootmoeder komt.

Wat voelt hij zich opeens opgelucht. Geen smadelijke terugtocht. Geen eind, nu al, aan hun reis. Hij zou voor z'n gevoel meters hoog kunnen springen van plezier. Maar hij laat dat niet merken. Hij zegt enkel beleefd: „Dag, mijnheer Wagenaar. Ik zag het niet zo gauw.”

Politie Wagenaar lacht maar 's.

„Je bent zeker op weg naar grootvader en grootmoeder.”

Wat moet Roel daar nu op antwoorden.

„Nee. . . ., ja. . . ., nee. . . .,” hakkelt hij.

Maar de agent fietst ondertussen door.

„Ik begrijp het al,” roept hij nog achterom. „Het moet een verrassing blijven. Nu, ik zal het niet verklappen, hoor!”

Rias heeft zich intussen een beetje laf achter een paar mannen proberen te verbergen. Zodoende heeft hij het gesprekje tussen de politie en Roel niet gehoord. Nu komt hij gauw weer naast Roel lopen.

„Gaat hij weg? Kwam. . . ., kwam hij niet voor ons?” vraagt hij verbaasd. Hij kan het nauwelijks geloven.

„Welnee, jô. Helemaal niet. 't Is gewoon een goede kennis van m'n grootvader,” vertelt Roel.

„O, gelukkig!” zucht Rias. „Ik schrok me gewoon een ongeluk daarnet.”

„Nou, anders ik wel,” komt Roel nu eerlijk. Hij trekt Rias meteen mee een zijstraatje in.

„Hier maar langs,” zegt hij. „'t Is wel wat om. Maar ik kom liever niet nog meer goede bekenden tegen.”

„Nee, ik ook niet.”

Na een half uurtje staan ze veilig en wel op de weg aan de andere kant van het dorp. Het is een mooie weg met veel struikgewas aan de kanten. Een heel andere dan die waar ze vandaan komen.

Maar de jongens letten daar niet op. Ze kijken maar steeds uit naar een boerderij. Wat duurt het toch een tijd voordat ze er een zien. Je zou bijna gaan denken dat hier in deze streek geen boeren wonen.

Maar eindelijk, ja, daar is er toch een. Blij lopen de jongens onwillekeurig weer een stapje harder. Maar als ze er dichterbij komen, zien ze dat het een heel mooie is. Nee, daar durven ze niet naar toe te gaan.

„Veel te deftig, jô,” vindt Roel. „We lopen nog maar even door, niet?”

Rias knikt. Nee, hier zou hij ook niet durven aanbellen. Maar hij hoopt erg, dat ze er nu gauw een zullen ontdekken, waar ze dat wel durven wagen.

Hè, hij moet telkens weer aan thuis denken. Zouden ze z'n briefje al gevonden hebben? Allicht nog niet. Hij heeft het boven op z'n bed gelegd. Eigenlijk is dat toch geen goede plaats geweest, vindt hij nu. Maar Roel had gezegd, dat hij er voor moest zorgen, dat ze het niet al te gauw zouden vinden. Want dan zouden ze hen natuurlijk dadelijk achterna gaan en terughalen, nog voordat ze goed en wel op reis waren. . . . Zou moeder al een beetje ongerust worden? Vast wel, nu het al over zessen is. Hij moet altijd om zes uur binnen zijn. Dan gaan ze broodeten. In gedachten hoort hij moeder al tegen vader zeggen: „Wat blijven die jongens toch weer lang weg. Als ze maar geen ongeluk gekregen hebben.” En in z'n verbeelding ziet hij moeder naar de straat lopen om te kijken of Roel en hij er nog niet aankomen. Hij weet immers precies hoe dat gaat. Moeder is altijd gauw ongerust. . . . En vader? Vader zal eerder boos dan ongerust worden en zeggen: „Nu, een ongeluk. Dat zal wel een beetje meevallen. Maar hij weet dat hij om zes uur thuis moet zijn. En het is nu al bijna zeven. Dat is geen manier van doen.” Rias zucht 's. Wat begint de zon ook al akelig snel te dalen. En de struiken langs de weg worden hoe langer hoe dichter. Soms ritselt het er zo vreemd in. Hij voelt zich niets op zijn gemak. Hij wil het voor Roel niet weten, maar eigenlijk is hij een beetje bang. Verbeeld je, dat er zich eens een rare kerel ergens in die struiken verstopt heeft. En straks opeens op hen afkomt. Wie weet wat hij hen doet. Je hoort soms zulke vreeslijke verhalen. De griezels lopen hem bij voorbaat al over z'n rug. Het is hier ook zo stil.

Ze zeggen beiden niet veel meer. Maar Rias gaat hoe langer hoe dichter naast Roel lopen. Zo voelt hij zich tenminste een beetje veiliger.

Plotseling krijgt hij een por in z'n rug van Roel.

„Kijk, daar!” roept die.

Rias is even helemaal vergeten dat ze op zoek zijn naar een boerderij. O!!! Zou daar al een man? Hij trilt opeens over z'n hele lichaam.

„Is er? Wat?! Waar?” hakkelt hij en hij ziet zo wit als een doek.

„Een boerderij natuurlijk, sufferd! En een heel gewone. Gelukkig. Eindelijk. Ik dacht al dat er nooit meer een zou komen. Hier gaan we gauw op af, jô. Kom mee.”

De boerderij staat zeker nog wel honderd meter van de weg vandaan.

Roel wordt opeens weer spraakzaam, terwijl ze de oprijweg oplopen.

„Heb je ook zo'n honger, Rias?”

„Gaat nogal,” zegt Rias. „Maar ik ben zo moe als een hond.”

„Ik ook. Wat zullen we straks heerlijk slapen in het hooi!”

Roel geniet al bij voorbaat.

Maar Rias bromt enkel: „Mmm.” Het vooruitzicht van te slapen lokt hem wel. Maar in het hooi. . . . Kon hij maar fijn thuis naar z'n kamertje gaan zo meteen. En lekker in z'n eigen bed kruipen.

Intussen staan ze voor de deur.

Roel trekt aan de bel.

Luid-galmend gaat die over.

„Wat maak je een kabaal!” schrikt Rias.

Maar Roel lacht zorgeloos: „Dan horen ze tenminste dat er iemand is.”

Na een poosje klinken er voetstappen in de gang. Even later gaat de deur open.

Een grote, forse man staat voor hen. Hij kijkt de jongens niet onvriendelijk aan en zegt dan met een zware basstem: „Zo, jongelui, hadden jullie een boodschap?”

Rias gaat onwillekeurig een stapje achteruit. Hij voelt zich nog kleiner dan hij al is bij deze reus.

Maar Roel zegt vrijmoedig: „Goedenavond, boer. Wij wilden vragen, mijn vriend en ik, of we hier vannacht bij u in 't hooi mochten slapen.”

Even kijkt de boer hem aan alsof hij hem niet goed begrijpt. Dan vraagt hij verbaasd: „Jullie?”

„Ja, boer.”

De boer schudt bijna onmerkbaar z'n hoofd. Er komen pretlichtjes in z'n ogen.

„Hoe oud zijn jullie eigenlijk al helemaal?” wil hij dan weten.

„Ik ben elf, boer,” vertelt Roel. En met een blik naar Rias:

„En hij bijna.”

„Zo, zo.” De boer kijkt 's van de één naar de ander en zwijgt even. Maar dan gaat hij verder: „Jongetjes van elf jaar horen 's nachts thuis bij hun vader en moeder te slapen. En niet bij een vreemde boer in 't hooi. Weet je dat wel? Maak maar gauw dat je thuiskomt. Anders laten jullie ouders straks nog door de politie naar jullie zoeken. Reken daar maar op.”

„Maar . . . , maar . . . , wij zijn . . . , wij zijn op reis, boer. Wij moeten morgen weer verder.” Roel, die er geen ogenblik aan gedacht heeft, dat ze geen slaappleats zouden kunnen krijgen omdat ze nog zo jong zijn, begint bij deze nieuwe tegenslag gewoon te hakkelen.

„Ha, ha! Op reis? Laat me nou niet lachen!” schatert de boer opeens. „Twee van die kleine apen!”

„Maar boer,” probeert Roel nog eens.

Maar de boer zegt opeens kort: „Maak nu maar als de drom-

T. 15. B.

mel dat je wegkomt. Anders zijn jullie niet eens meer voor donker thuis. Foei, om zomaar weg te lopen. Wie weet hoe ongerust jullie ouders zijn."

Rias snikt het opeens uit. Maar Roel, die ook wel schreien kan, bijt zich op de lippen en pakt Rias bij z'n arm.

„Niet huilen, jô! Ben je gek!" zegt hij. „We vinden wel een ander plekje. 't Zou ook eigenlijk wel een wonder geweest zijn, als we maar dadelijk bij de eerste boer de beste een plaatsje gekregen hadden."

Dit laatste zegt hij niet alleen om Rias moed in te spreken. Hij heeft het zelf ook hard nodig. Want o, wat wordt het al schemerig.

De boer kijkt de jongens nog even na en schudt z'n hoofd. Zulke bengels. Ze komen natuurlijk uit een van de dorpen hier uit de omgeving. En nu willen ze zeker het avontuur van bij een boer in 't hooi te slapen 's beleven. Zulke kinderen. Denken er natuurlijk geen ogenblik aan dat ze thuis in dodelijke ongerustheid zitten als het hun lukt. Enfin, als ze vlug doorstappen. . . .

Rias snikt intussen maar door.

„Ik wil naar huis. Ik wil naar huis," zegt hij telkens weer.

Roel heeft z'n arm om Rias' schouders geslagen.

„Dat kan immers niet, jô. Maar kijk, daar is nog een boerderij. Net aan de andere kant van de weg. Zie je wel?" ontdekt hij dan, dadelijk weer vol hoop daar wel te zullen slagen. „Laten we het daar nog eens proberen."

„En als we daar ook weggestuurd worden?"

„Dan. . . ., dan. . . .” begint Roel. „Dan. . . .”

Ja, wat dan? . . .

Maar Rias weet het opeens.

„Dan gaan we naar je grootvader."

„Naar grootvader? Maar dan komt er van onze reis naar de Rijn niets meer. Dat weet ik zo wel," zegt Roel.

„Kan mij wat schelen,” huilt Rias weer. „Ik wil ook helemaal niet meer naar de Rijn.” En als een heel klein jongetje laat hij er op volgen: „Ik wil naar moeder.”

Roel gaat wijselijk niet op dit laatste in.

„Nou, goed dan. Als deze boer ons ook niet hebben wil, gaan we straks naar grootvader en grootmoeder,” belooft hij. Hij wil meteen de weg oversteken. Maar Rias trekt 'm aan z'n mouw.

„Toe, laten we maar dadelijk naar je grootvader gaan,” probeert hij Roel over te halen.

Maar die zegt heel beslist: „Kun je net denken. Nee, hoor, we proberen dit eerst nog.”

Even later willen ze het erf van de andere boerderij opstappen. Maar als ze er nog maar amper een voet op gezet hebben, komt er luid blaffend een grote, kwade waakhond uit z'n hok stuiven.

Rias schrikt daar zo van, dat hij dadelijk hard gillend terugvliegt. Hij ziet niet eens dat het dier aan een ketting ligt.

Roel is blijven staan.

„Kom nu toch terug, vent!” schreeuwt hij. „Dat beest zit immers vast. Doe nu toch niet zo kinderachtig!”

Maar Rias vertikt het.

„Ik ga terug,” zegt hij vastbesloten. „Je krijgt me nergens meer mee naar toe. Met geen stok.”

Roel ziet dat het menens is bij Rias. En dat er voor hem niets anders meer opzit dan met Rias mee te gaan. Hij moppert nog wat. Maar dan doet hij het toch.

V. NAAR GROOTVADER EN GROOTMOEDER

An de terugweg lijkt wel geen eind te komen. Hebben ze daarnet werkelijk ook dit hele stuk gelopen? Het is bijna niet te geloven.

Intussen is het helemaal donker geworden.

Rias heeft Roel bij z'n arm gepakt en laat hem niet meer los. Hij wordt hoe langer hoe banger. Achter iedere struik meent hij een rare man, die hen kwaad wil doen, te zien. En telkens weer verbeeldt hij zich verdachte geluiden te horen.

Het ergste is, dat hij Roel tenslotte met z'n angst aansteekt. Al laat die het niet merken.

Tot overmaat van ramp begint het ook nog te regenen. Eerst vallen er enkel een paar druppeltjes. Daar letten de jongens ternauwernood op. Maar het begint steeds harder. En op 't laatst lopen ze gewoon in een plensbui.

Wie had dat nu verwacht na zo'n prachtige, zonnige dag. Maar daarom is het natuurlijk ook zo aardedonker. Er zal toch geen onweer komen!?. . . .

Die gedachte alleen betekent al een nieuwe schrik voor Rias. Want onweer! Er is niets waar hij zo bang voor is als voor een onweersbui.

Licht het daar al niet?

Hij blijft opeens stokstijf staan. 't Is net of hij geen voet meer kan verzetten. Hij houdt Roel nog stijver vast dan hij daareven al deed.

„Wat is er nu weer?” vraagt die, door z'n eigen bangheid niet bepaald vriendelijk. „Jij. . . .”

„Het. . . ., het licht, geloof ik,” hakkelt Rias doodsbenauwd.

„O ja, kijk, daar. . . ., daar is het weer!” Hij tuurt maar steeds met grote angstogen in dezelfde richting.

Meteen snort een auto hen voorbij.

Roel, die het ook al niet erg op onweer heeft staan, lacht opeens luid, opgelucht. Het klinkt maar raar daar in het donker, vindt Rias. Hij moet er gewoon van huiveren.

Maar Roel zegt: „Ezel. Het licht dat jij zag was natuurlijk van deze wagen.”

„Nee, dat bestaat niet!” bromt Rias nu verontwaardigd.

„Het was er even en toen. . . ., toen was het weer helemaal donker. Net als bij de bliksem. En later zag ik het weer.”

„Ja, dat klopt. Dat tweede lichten was natuurlijk van deze auto,” zegt Roel. En hij wijst naar de zware vrachtauto, die hen nu net passeert.

„Maar. . . ., maar. . . .,” begint Rias, nu toch niet meer zo heel zeker van zijn zaak. „Kijk, daar is het weer,” onderbreekt hij dan plotseling zichzelf.

„En straks is hier weer een wagen,” beweert Roel, nu helemaal gerustgesteld. „Let maar op.”

En werkelijk, even later komt er voor de derde keer een auto aanracen.

„Maar hoe kan dat dan?” vraagt Rias nu verwonderd en tegelijk beschaamd, omdat hij zich zo vergist heeft.

„O, er zit daar zeker een flinke bocht in de weg,” veronderstelt Roel. „In die bocht zie je dan opeens even het licht van de koplampen. Daarna verdwijnt het weer, totdat de weg opnieuw ombuigt. Dat is thuis immers ook zo. Daar bij die boerderij van Ten Brink, weet je wel? Als je bij Henk in huis zit, kun je dat zo leuk zien.”

Ze zijn intussen weer doorgelopen.

Ja, thuis! Wat lijkt thuis ontzettend ver hier op deze donkere weg

Ze moeten daar nu allebei aan denken. Maar ze zeggen het niet tegen elkaar.

Het houdt op met regenen. Gelukkig. Hier en daar komt zelfs schuchter een sterretje te voorschijn.

Zouden ze thuis hun briefjes nu al gevonden hebben?

En zouden ze, zouden ze

Daar zijn de eerste lichten van het dorp. Eindelijk. Ze kunnen hun ene voet nu ook bijna niet meer voor de andere krijgen.

En nu hun angst voorbij is, worden ze zo slaperig.

Grootvader zal wel erg boos zijn, denkt Roel nog even.

Maar het kan hem niets meer schelen. Helemaal niets. Als hij eerst maar ergens binnen is en zitten mag.

Het zijn twee verregende, door en door vermoeide jongetjes, die eindelijk verformfaaid voor de deur van grootvader De Graaf staan. Ze lijken maar heel weinig meer op de beide knapen die vanmiddag zo vrolijk fluitend op de weg naar de stad liepen.

Roel drukt op de bel.

In de kamer naast de winkel brandt licht. Dat heeft hij dadelijk al gezien. Het valt net tussen een kier van de dikke, degelijke gordijnen door naar buiten. Grootvader en grootmoeder zijn dus thuis. Gelukkig.

Toch duurt het een hele poos, voordat er iemand bij de deur komt. Voor zijn gevoel tenminste. Maar net wil hij nog eens bellen, als het licht in de winkel aangeknipt wordt.

Roel's hand zakt weer naar omlaag.

Een jongeman loopt vlug de slagerij door en schuift dan de grendel van de deur.

„Dat is m'n oom Piet,” kan Roel nog net aan Rias vertellen, eer de zware deur met een brede zwaai opengaat.

„Goedenavond,” groet dan een vriendelijke stem. En dan, kennelijk verbaasd bij het zien van de twee kleine jongens:

„Wat komen jullie hier doen zo op de late avond?”

Hij ziet niet eens dat z'n eigen neefje Roel een van de knaapjes is, die daar voor hem staan. Wie zou daar nu ook maar een ogenblik aan denken.

„Dag, oom Piet,” begint Roel, „wij. . . .”

Maar z'n oom onderbreekt hem meteen.

„Oom Piet,” herhaalt hij verwonderd, terwijl hij zich naar voren buigt en Roel nu scherp opneemt. Dan herkent hij hem.

„'t Is Roel van Kees notabene,” zegt hij nu stomverbaasd.

„Maar jongen, hoe kom jij hier? En dan op dit uur van de dag!” Er klinkt opeens echte bezorgdheid in z'n stem. „Er is thuis toch niets?”

En als Roel z'n hoofd schudt: „Maar vooruit, kom eerst maar gauw mee naar binnen. Straks kun je alles wel vertellen. Dan horen grootvader en grootmoeder het meteen.”

Achter in de winkel verschijnt grootvader De Graaf intussen al.

„Is er iets, Piet?” vraagt hij. Het gebeurt niet zo vaak dat ze 's avonds om deze tijd nog onverwacht bezoek krijgen. En Piet blijft zo lang weg, vindt hij.

Roel loopt meteen naar hem toe.

„Wij zijn het, grootvader,” zegt hij, nu toch plotseling verlegen onder grootvaders doordringende blik, „Rias, m'n vriendje en ik.”

Nu is het grootvaders beurt om te schrikken. Allerlei gedachten flitsen een ogenblik door z'n hoofd.

Er zal toch niet iets ergs zijn bij Kees en Geertje? Maar nee, dan stuurden ze die jongen hier natuurlijk niet naar toe. Dan zouden ze wel bellen. Maar. . . .

Hij hoort grootmoeder in de kamer stommelen. Die begrijpt er natuurlijk niets van, waarom ze zo lang in de winkel blijven en wil er nu ook het hare van hebben.

Ja, daar komt grootmoeder al aan. Maar grootmoeder schrikt helemaal niet als ze Roel ziet. Waarom zou ze? De jongen staat daar immers gezond en wel voor haar. Ze vindt het wel even vreemd dat hij zo onverwacht en zo laat op de dag nog hier komt. Maar verder is ze alleen maar blij met de verrassing. Want Roel! Er is maar één Roel van Kees en Geertje.

Met uitgestoken armen loopt ze op Roel toe en geeft hem een stevige pakkerd.

„Dag, Roel, m'n jongen,” zegt ze dan hartelijk. „Wat vind ik dat fijn, dat jij daar bent!”

Dan geeft ze Rias een hand.

„Zo, en jij bent zeker een vriendje van Roel. O ja, Rias van Reenen. Ik zie het al.”

Ze gaat hen voor naar de kamer.

„Komen jullie maar gauw binnen, jongens,” nodigt ze. En dan met een blik op hun kleren: „O, o, wat zijn jullie klets. Net die bui van daareven getroffen natuurlijk. Wacht 's even. Ik zal eerst 's wat droog goed voor jullie halen. Trek die natte blousjes alvast maar uit. Je zou nog ziek worden van zo'n doorweekte plunje.”

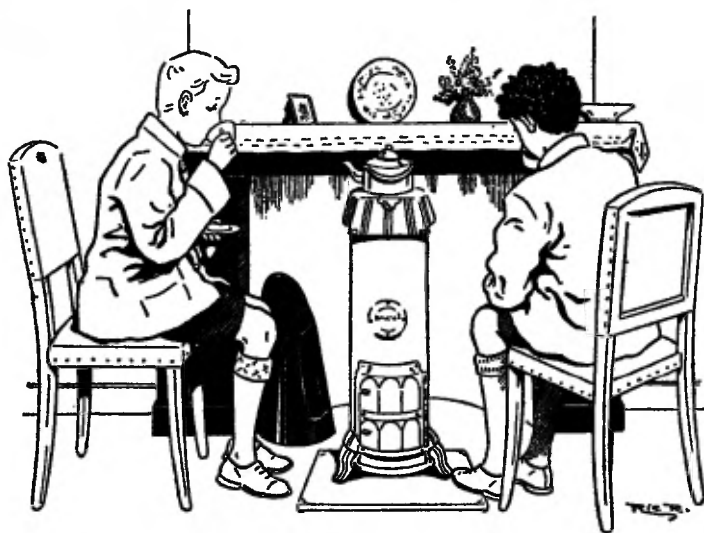
Grootmoeder praat maar aan één stuk door. Ze loopt intussen bedrijvig naar de achterkamer en neust daar even in een kast. Een ogenblikje later komt ze met twee hagelwitte slagersjasjes terug.

„Vooruit, trek die maar aan. Ze zijn wel een beetje aan de grote kant voor jullie. Maar dat geeft niets. Geen mens die je er mee ziet hier. En ik heb niets geschikters. Zo, en nu maar gauw elk aan een kant van de kachel. Ja, die brandt een beetje. Dat treffen jullie alweer. Ik was wat huiverig van-

avond. En toen heeft grootvader er maar even wat vuur ingelegd. Ja, die grootvader. . . .”

Ze schenkt hun meteen een gloeiend heet kopje thee in, presenteert er een koekje bij. De jongens hoeven nog steeds niets te zeggen. Grootmoeder praat wel.

Hè, heerlijk is het hier, denkt Rias intussen soezigerig. Zo lekker licht en warm en gezellig. Hij heeft een gevoel of het

dagen geleden is, dat hij zo veilig binnen was. Ze hebben ook zoveel beleefd vanmiddag. En vanavond niet te vergeten.

Dan kijkt hij naar Roel. Zou die ook zo genieten als hij? Maar dan moet hij opeens lachen. Want Roel ziet er eigenlijk zo potsierlijk uit in dat veel te wijde, witte jasje.

Roel ziet 'm stiekem grinniken. En hij begrijpt meteen waarom Rias zo'n schik heeft.

„Ja, mooi ben ik, hè? zegt hij. „Nu, wees maar niet jaloers. Jij bent het ook, hoor!”

Ja, natuurlijk. Hijzelf ziet er precies eender uit. Alleen, je kunt jezelf nu eenmaal niet zo goed zien zonder spiegel.

Grootvader is intussen gaan zitten. Hij steekt z'n pijpje aan en zegt dan: „Maar nu moeten jullie ons eerst eens vertellen, wat jullie hier eigenlijk komen doen. Want daar begrijpen we cerlijk gezegd niets van. Hebben jullie misschien vacantie? Aardappelvacantie of zoiets?”

De jongens schudden beiden hun hoofd. Dan kijken ze elkaar aan. En geen van tweeën geven ze antwoord. Maar Rias telegrafeert intussen met z'n ogen naar Roel: Vertel jij het maar. Roel begrijpt dat er niets anders voor hem opzit. Hij heeft het plan tenslotte verzonnen. En hij is hier bovendien bij z'n eigen familie. Rias niet. Het zal dus wel moeten, al ziet hij er opeens tegen op als tegen een berg.

Hij zet z'n kopje voorzichtig op tafel — grootmoeder is zo netjes — kucht 's en begint dapper: „Nee, we hebben geen vacantie, grootvader. Maar . . . , maar we zijn samen op reis.”

Zo, dat grote woord is er tenminste uit.

„Ja, dat merken we,” komt oom Piet leuk.

En grootmoeder vraagt: „Samen op reis? Zulke jongens toch. Wilden jullie zomaar 's even bij ons kijken?”

Maar grootvader zegt en het klinkt maar een beetje streng, denkt Roel: „Stil jullie. Laat die jongen nu 's rustig alles vertellen.”

En dan begint Roel opnieuw.

Het valt niet mee om alles eerlijk op te biechten, terwijl niemand je helpt door 's iets te zeggen of te vragen, vindt hij. Grootvader kijkt 'm maar aan één stuk door strak aan, met een paar ogen, die steeds strenger lijken te worden. Of verbeeldt hij zich dat maar? Als je een kwaad geweten hebt, dan

Grootmoeder durft, nadat grootvader gezegd heeft dat ze

stil moet zijn, blijkbaar niet veel meer te zeggen. Ze schudt alleen maar zo nu en dan afkeurend haar hoofd en komt dan: „Het is toch! Het is toch!”

Oom Piet zit stilletjes achter z'n hand te lachen. Maar dat ziet Roel niet.

En Rias?! Roel maakt zich opeens in stilte kwaad op Rias. Alles goed en wel, hij wil gerust het meeste wel vertellen. Dat is niet meer dan eerlijk. Maar Rias kan hem toch wel een beetje helpen door ook 's iets te zeggen. Hij laat er hem nu netjes helemaal alleen voor opdraaien. Dat is geen werk.

Even kijkt hij tersluiks naar hem. En dan wordt hij nog veel bozer. Zit me daar die vent notabene heel genoeglijk te knik-kebollen. Terwijl hij. . . ., hij hier bij wijze van spreken op de pijnbank ligt. Zou je niet uit je vel springen van woede? Maar hij moet intussen door vertellen. Van het water waar Rias niet over durfde, van het tramritje, van het zoeken naar een nachtverblijf. Alles. Maar eindelijk, eindelijk is het verhaal toch uit.

En dan zegt grootvader kort: „Zo. En daar weten jullie ouders dus niets van.”

Maar nu komt Roel haastig: „Jawel, grootvader. We hebben immers allebei een briefje achtergelaten. Dat heb ik toch verteld!”

„En als ze dat nu 's niet vinden?”

Niet vinden? Nu schrikt Roel zo erg als hij de hele avond nog niet geschrokken is. Aan die mogelijkheid heeft hij nooit ook maar één ogenblik gedacht. Och, natuurlijk hebben ze de briefjes allang gevonden. Dat moet! Want anders! Anders! Nee, anders is 't niet best. Wat zullen ze dan in ongerustheid zitten. Dan denken ze natuurlijk op z'n minst dat ze een ongeluk gekregen hebben. Dat weet hij zo wel. O!

„Jongens, jongens, hoe konden jullie nu toch zo zorgeloos zijn,” verwijt grootmoeder nu zacht. „En evengoed, zomaar op reis gaan. Dat mag toch zeker niet. Nee, ik vind het heel erg ondeugend, hoor. Heel erg!”

Roel buigt beschaamd z'n hoofd. Rias ook. Hij knikkebolt allang niet meer.

Nu staat grootvader op. Wat gaat hij doen?

Roel durft niet op te kijken.

Maar grootvader let niet eens op hem. Hij zegt alleen tegen grootmoeder: „Ik ga Kees dadelijk bellen. Het kan nog net voor negenen.”

Grootmoeder knikt ijverig. „Ja, doe dat. Doe dat. Dat is het allerbeste.”

Grootvader is al bij de deur.

„Geef jij die jongens intussen maar een boterham,” zegt hij nog. „Ze zullen wel trek hebben na hun wandeling. Maar denk er om: niets er op, hoor! Dat hebben ze niet verdiend.”

De jongens zien niet, dat hij daarbij een veelbetekenend knipoogje aan grootmoeder geeft. En evenmin, dat grootmoeder begrijpend terug knipoogt. Ze horen alleen maar dat grootmoeder antwoordt: „Nee, natuurlijk, dat hebben ze niet verdiend. Eigenlijk nog niet eens een boterham, zulke ondeugende weglopers.”

En dan verdwijnt grootmoeder vlug naar de keuken. Een klein poosje later komt ze terug met in iedere hand een bordje, waarop maar eventjes drie dubbele boterhammen liggen. Tussen de ene zit kaas, tussen de andere spek en tussen de derde worst. Ze legt vlug een servet op de tafel en zet de bordjes daar op.

„Zo, jongens,” zegt ze dan. „Ja, komen jullie nu eerst maar een stukje eten.” En terwijl Rias en Roel bij de tafel schuiven: „Bidt eerst maar. Dan haal ik daarna wel melk voor jullie.” Even is het heel stil in de kamer. De jongens buigen hun

hoofden, sluiten hun ogen en vouwen hun handen samen. „Here, zegen deze spijze, om Jezus' wil, amen,” zeggen ze dan na elkaar, heel eerbiedig.

Grootmoeder ziet het vertederd aan. Och, het zijn ook eigenlijk nog zulke echte kinderen, denkt ze dan. Ze hebben natuurlijk niet half beseft wat ze deden. Maar 't blijft ondeugend. Je moet er niet aan denken, wat er allemaal wel niet zou hebben kunnen gebeuren, als ze hier niet bij ons terechtgekomen waren.

En dan zegt ze opeens met haar hele hart, zomaar, met haar ogen open: „Here, ik dank U, dat U deze beide jongetjes vandaag bewaard hebt. En dat U hen hier bij ons hebt gebracht. Vergeef hun hun kwaad. Om Jezus' wil. Amen.”

„Zo, en nu maar smakelijk eten.” Grootmoeder gaat meteen weer naar de keuken. Maar nog geen drie minuten later is ze alweer terug en zet naast ieder bordje een beker vol dampende chocolademelk.

„Heerlijk, chocola!” geniet Roel al bij voorbaat. En dan, terwijl er pretlichtjes in z'n heldere, blauwe ogen beginnen te twinkelen: „U bent lekker ook ondeugend geweest, grootmoeder.”

„Ik?” houdt grootmoeder zich van den domme, al begrijpt ze best wat hij bedoelt. „Wat heb ik dan voor ondeugends gedaan?”

„Dit!” zegt Roel en hij wijst naar het beleg van z'n boterhammen.

„O!” Grootmoeder doet net of ze vreeslijk schrikt. „Dat is waar ook. Dat mocht niet van grootvader, hè? Tja, het zit er nu eenmaal tussen. Ik kan het er nu moeilijk meer tussen uit halen. Maar verdiend, nee, verdiend hebben jullie het beslist niet.”

Zo'n grootmoeder toch.

VI. HOE HET THUIS INTUSSEN GING

In het huisje van timmerman Van Reenen gaat het intussen precies zoals Rias het al gedacht heeft.

Als het zes uur is en de boterhammen op tafel staan, zegt moeder Van Reenen tegen vader: „Rias is er nog niet. Zullen we maar even wachten of”

Vader legt meteen de krant, die hij net even heeft ingekeken, weg en komt dan kortaf: „Nee, we beginnen. Die jongen heeft op tijd thuis te zijn.” En dan tegen Anneke: „We gaan bidden, Anneke. Mooi je handjes samen doen en je oogjes dicht, hoor!”

Anneke in haar kinderstoel naast moeder, bepaald onder de indruk van vaders ongewoon strenge toon, gehoorzaamt direct.

„Keurig, hoor!” prijst moeder haar daarom.

Dan vraagt vader om een zegen.

Onder het eten praten ze niet veel. Vader en moeder zijn beiden in hun eigen gedachten verdiept. Op het leuke gebabbel van Anneke letten ze ternauwernood.

Moeder moet telkens weer naar de aardige, kleine pendule op de schoorsteenmantel kijken. Hè, vervelend dat Rias er nu nogal niet is. Als er maar niets gebeurd is. Ze begint zich alweer ongerust te maken.

Vader let ook op het draaien van de wijzers. Maar vader maakt zich niet ongerust zoals moeder. Nee, vader maakt zich boos. Dat die drommelse jongen nu alweer niet op tijd

thuis is. Dat gebeurt veel te vaak de laatste weken. Hij zal 'm Zaterdag voor straf maar 's de hele middag binnen houden. Hij moet het nu maar 's een keer weten dat het zo niet langer gaat.

Gauwer dan gewoonlijk zijn ze klaar. Moeder pakt de Bijbel en geeft 'm aan vader. Die zoekt het gedeelte op waar ze aan toe zijn en begint dan dadelijk te lezen. Maar als vader de Bijbel een poosje later sluit en zegt: „Zullen we danken?” dringt het opeens tot moeder door, dat ze zo goed als niets van het gelezene gehoord heeft. Ze heeft al maar zitten luis-teren of ze Rias' voetstappen nog niet hoorde. Ze schaamt er zich over.

Na het eten brengt ze Anneke gauw naar bed. Vader ruimt intussen de tafel voor haar af. Dat is anders Rias' werk. Maar Rias is er nog steeds niet.

Dan gaat moeder afwassen in de keuken. Maar ze schiet niets op vanavond. Telkens weer loopt ze naar de straat om te kijken of Rias er nog niet aankomt. Het is nu al bijna kwart voor zeven. Ze wordt steeds ongeruster. Maar eindelijk is ze dan toch klaar.

Als ze weer in de kamer komt, zit vader rustig in z'n hoekje te lezen. Ze begrijpt eenvoudig niet hoe hij het kan. Opeens houdt ze het niet langer uit.

„'t Is zo zeven uur,” zegt ze, „en nog is Rias er niet. Ik ga naar De Graaf om te vragen of ze daar misschien weten waar de jongens naartoe zijn gegaan.”

Vader hoort aan haar stem hoe bezorgd ze is. Hij staat meteen op en gaat naar haar toe.

„Kom, kom, je moet je niet zo overstuur maken,” zegt hij kalmerend. „Die jongens hebben hun tijd natuurlijk 's weer vergeten. Dat is alles. Maar blijf jij nu maar hier. Ik zal wel 's even bij De Graaf gaan horen.”

Maar moeder komt haastig: „Nee, pas jij maar op Anneke. Ik ga liever zelf. Hier heb ik toch geen rust. Ik moet iets doen.”

„Ook al goed.”

Moeder Van Reenen slaat vlug haar mantel om en draaft dan meer dan ze loopt naar slager De Graaf. Die doet haar zelf open.

„Dag, De Graaf,” groet ze. En dan, zenuwachtig: „Roel is natuurlijk ook nog niet thuis. Maar weet u misschien ook waar de jongens vanmiddag naartoe zijn gegaan?”

„Nee,” schudt Roel's vader. „En ik kan het m'n vrouw ook niet vragen, want die is met de bus van vieren naar haar moeder gegaan. Ze komt pas om negen uur terug. Maar wat wou u dan als u wist waar ze zaten?”

„Ze ophalen, natuurlijk. 't Is al bij zevenen. Ze zijn een uur over tijd. Ik”

„Bij zevenen?” schrikt Roel's vader nu. „Ja, dat is rijkelijk laat. Ik had er werkelijk geen erg in dat ze al een uur over tijd zijn. Och, u moet denken, tegen sluitingstijd nog heel wat mensen in de winkel om een onsje vleeswaren voor de boterham. Je bent dan zo een kwartier later. Toen voor het brood zorgen. Ja, m'n vrouw had de boel van te voren wel klaargemaakt, hoor. Maar ik moest er toch voor zorgen dat het op tafel kwam. En dan de kinderen binnenhalen niet te vergeten. Die zijn er natuurlijk net nooit als je ze hebben moet. Nee, ik ben blij dat m'n vrouw niet alle dagen weg is. Eerlijk gezegd zitten we nog maar pas aan tafel. Daardoor had ik er ook geen erg in dat het al zo laat was.”

„Maar wat doen we nu?” Rias' moeder huilt het bijna. Die man ook met z'n lang verhaal. Daar heeft ze op 't ogenblik helemaal geen belangstelling voor. Rias en Roel zijn er niet. En het begint buiten al een beetje te schemeren. Dat is het enige waar ze nu aan denken kan.

„Ja, wat doen we,” herhaalt De Graaf. „Wat kunnen we doen? Me dunkt, we wachten nog even af. Och, zulke jongens, die lopen niet in zeven sloten tegelijk. U moet zich niet direct al te ongerust maken, juffrouw Van Reenen. Weet u wat? Als ze hier samen aankomen, zal ik Rias dadelijk doorsturen naar huis, hoor. Dat beloof ik u. En als ze soms eerst bij u aanlanden, zegt u wel dat Roel ogenblikkelijk thuis moet komen, hè?”

Rias' moeder belooft het. Dan loopt ze vlug de korte afstand naar haar eigen huis terug. Misschien! . . . Misschien is Rias intussen thuisgekomen. O, wat hoopt ze dat!

Maar nee, binnen zit vader Van Reenen nog helemaal alleen. „En?” vraagt hij dadelijk als hij haar ziet.

„Juffrouw De Graaf is niet thuis. En de slager wist ook niet waar ze naartoe gegaan waren,” vertelt ze teleurgesteld.

De pendule wijst tien over zeven.

Tien over zeven, denkt Rias' vader. Nu wordt het mij toch eigenlijk ook te bar.

Maar hij zegt dat niet, om z'n vrouw niet nog ongeruster te maken. Hij loopt alleen nu zelf de deur uit naar de weg en tuurt de straat in beide richtingen scherp af. Maar er is nergens ook maar iets van de jongens te ontdekken. Moeder is vader achterna gegaan en komt nu naast hem staan. Ze schreit zacht.

„Stil maar, moeder,” zegt vader troostend. „Niet direct het ergste denken. Ik pak m'n fiets en ga zoeken.”

„Ja,” snikt moeder. „Dan gebeurt er tenminste wat.”

„Die kant zijn ze vanmiddag uitgegaan,” wijst ze in de richting van de stad, zodra vader z'n fiets gehaald heeft.

„Dan ga 'k daar eerst maar 's kijken. En 'k zal De Graaf vragen of die de Zandweg opgaat. Daar spelen de jongens ook nogal eens, is 't niet?”

„Ja,” knikt moeder.

Als vader weg is, loopt moeder maar steeds rusteloos heen en weer. En aldoor opnieuw zegt ze met haar hart: „O, Here, bewaar de jongens toch en breng ze gauw veilig thuis. Om Jezus' wil.”

Dan is ze even wat rustiger. Maar vlak daarop denkt ze weer: Als God mijn gebed nu 's niet verhoort? Als de jongens al eens een ongeluk gekregen hebben? Je leest het toch dagelijks in de krant dat dergelijke dingen gebeuren. Waarom zouden Rias en Roel nu net bewaard worden? En dan haalt ze zich de vreeslijkste dingen weer in haar hoofd. 't Is maar zo'n klein vrouwtje, die moeder van Rias. Ze is niet sterk. En ze kan toch al zo ontzettend tobben.

Vader Van Reenen zoekt intussen wel meer dan een uur. Slager De Graaf ook. Alle plekjes, waarvan ze weten dat Rias en Roel er weleens spelen, gaan ze langs. Maar nergens is ook maar een spoor van de jongens te ontdekken. Af en toe gaan ze 's even naar huis in de hoop dat Roel en Rias inmiddels thuisgekomen zullen zijn. Maar telkens weer worden ze teleurgesteld.

De lantaarns branden allang. Het is intussen al bij halfnegen en helemaal donker. De beide vaders zijn nu op z'n minst even ongerust als Rias' moeder. Al proberen ze dat voor haar en voor elkaar te verbergen.

„Ik weet werkelijk niet waar we nu nog meer moeten zoeken,” zucht De Graaf tenslotte. „En over een half uurtje komt mijn vrouw thuis. Ik. . . .”

Ze staan met z'n drieën op de straat voor het huis van Van Reenen, in het licht van de lantaarn bij de brug.

Rias' vader wil zeggen: „We moeten de politie er nu wel bijhalen. Er zit niets anders meer op.” Maar hij doet het niet, om z'n vrouw. De politie. Dat klinkt direct zo heel erg. Straks maar, als hij met De Graaf alleen is.

„Zullen we nog 's één keer de kant van de stad op gaan?”

Samen?" stelt hij Roel's vader dan voor.

„Ja, goed.”

Maar net als ze op hun fietsen willen stappen, komt er een klein meisje aanhollen.

„Dat lijkt onze Stieneke warempel wel,” zegt De Graaf verbaasd.

Het is Stieneke De Graaf werkelijk. Zij heeft haar vader ook gezien en begint nu dadelijk met een papiertje, dat ze in haar hand houdt, te zwaaien. En nog voordat ze bij hem is, hijgt ze: „Vader, vader! Roel en Rias zijn op reis. 't Staat op dit briefje. Wij. . . .”

De Graaf laat haar niet eens uitspreken. Hij rukt haar het papiertje bijna uit haar handen.

„Wat zeg je nu toch, kind?”

„Ja, ze zijn op reis. Leest u zelf maar.” Stieneke huilt en lacht opeens door elkaar. Ze heeft ook zo in spanning gezeten. Roel plaagt haar wel dikwijls. Maar ze moet er gewoon niet aan denken dat hij een ongeluk gekregen zou hebben.

„Op reis,” herhaalt moeder Van Reenen dan, als dringt het nu pas goed tot haar door, wat of dat betekent. En dan bedenkt ze: „Maar dan. . . ., dan behoeft er nog helemaal niet iets ergs met hen gebeurd te zijn. O!”

De Graaf probeert intussen het niet erg fraaie schrift van z'n oudste zoon te lezen. Maar Van Reenen trekt 'm zenuwachtig aan z'n mouw. Het duurt hem allemaal veel te lang. Hij moet weten wat die kwajongen schrijft. En gauw.

„Ga nu toch mee naar binnen,” zegt hij. „Daar hebt u tenminste behoorlijk licht.” En tegen Stieneke, die aarzelt en niet goed weet of ze gaan of blijven moet: „Jij gaat ook mee, Stien. Dan kun je ons meteen straks vertellen, waar je dat papiertje gevonden hebt.”

In de kamer van de Van Reenens leest De Graaf dadelijk het briefje voor.

Lieve vader en moeder, zusjes en broertje, ik en Rias van Reenen gaan naar de Rijn in Duitsland. Meester heeft er zo mooi van verteld. Nu willen wij daar ook eens zien. Over een paar weken komen we weer terug. U behoeft niet ongerust te zijn, lieve moeder. Wij zullen voorzichtig zijn. Dat beloof ik u. Tot weerziens.

ROEL.

Even is het stil in de kamer als De Graaf het briefje dicht vouwt. Maar dan bromt de slager: „Zulke apen van jongens. Naar de Rijn in Duitsland maar eventjes. Een pak op hun broek moeten ze hebben, die wereldreizigers. Allebei.”

En vader Van Reenen zegt: „Nou, dat moeten ze net. Maar mensen, erg ver kunnen ze nog niet zijn. Als we nu dadelijk de politie waarschuwen, hebben we ze morgen, dunkt me, alweer hier.”

„O, vader, denk je dat heus?” vraagt Rias' moeder dan opeens hoopvol. „O, als dat 's waar was!”

En als haar man knikt: „Maar Stieneke, vertel nu eens, waar vonden jullie dat briefje eigenlijk?”

„Op Roel's bed, op z'n kussen,” zegt die dadelijk. „Ik zou Hansje naar bed brengen, die slaapt altijd naast Roel en toen zag ik het opeens liggen.”

Juffrouw Van Reenen zegt niets meer. Maar ze vliegt plotse-ling de kamer uit, de trap op naar boven, naar Rias' kamer-tje. Misschien, denkt ze intussen, misschien heeft Rias ook wel een briefje achtergelaten. En ja, hoor, op Rias' kussen ligt werkelijk ook een papiertje. Een papiertje, waarop hij aan zijn ouders bijna hetzelfde vertelt als Roel. En als was het een heel kostbaar kleinood, zo voorzichtig pakt moeder Van Reenen het in haar handen. Het is voor haar op 't ogen-blik ook kostbaarder dan iets anders. Het is immers van Rias, van haar eigen jongen, over wie ze de hele avond zo in angst heeft gezeten.

Het is intussen al kwart voor negen geweest.

„Gaan jullie nu mee naar ons huis,” stelt De Graaf voor. „Zo meteen komt mijn vrouw. En dan moet ik thuis zijn. Als de kinderen haar inlichten! . . . U begrijpt er alles van. En dan kunnen we met z'n vieren overleggen, wat we nu het beste kunnen doen. De politie waarschuwen, het laten omroepen door de radio, of. . . .”

„Goed, dat doen we, hè moeder?” zegt Van Reenen. „Ik zal buurvrouw Klomp wel vragen of die zolang even op Anneke wil passen.”

Op weg naar het huis van De Graaf worden ze nog een paar keer aangehouden. Er zijn al verschillende mensen in het stadje die gehoord hebben dat de jongens weg zijn. En nu moeten ze natuurlijk weten of ze hen al gevonden hebben. Alles met elkaar neemt zoveel tijd, dat het al bij negenen is, als ze tenslotte in de slagerij aanlanden. En met dat ze de winkel binnenstappen, rinkelt de telefoon.

„Een ogenblikje,” zegt Roel's vader. „Gaan jullie alvast maar naar binnen.”

Hij pakt meteen de hoorn van de haak.

„Met De Graaf.”

„Met je vader,” krijgt hij als weerwoord.

De Graaf schrikt niet. Z'n vader belt wel 's vaker een keertje.

„Ah, dat is leuk. Dag, vader! Alles is toch goed bij u hoop ik.”

„Alles best, jongen! Bij jullie ook?”

Roel's vader aarzelt even. Zal hij het zeggen van Roel? Ach nee, maar niet. Dan slapen z'n vader en moeder er misschien de hele nacht niet van. En als het nu hielp. Nee.

„Ja, hoor, ja,” komt hij dan.

„Gelukkig!” zegt z'n vader. „En slaapt m'n naamgenoot al?”

Dat is een moeilijke vraag.

„Ja, nee, ja,” begint Roel’s vader. En dan: „Eerlijk gezegd weet ik het niet eens. Geertje is vanmiddag naar haar moeder gegaan. U weet, dan loopt het in de regel allemaal een beetje anders dan anders.”

„Ja,” zegt grootvader nu — en als z’n zoon hem door de telefoon had kunnen zien, zou hij een ondeugende twinkeling in z’n grijze ogen hebben ontdekt —, „ja, dan gaan je kinderen soms op reis zonder dat je het weet en zo, hè?”

Op reis? denkt De Graaf. Wat zegt vader daar nu? Hij kan toch onmogelijk weten dat Roel en Rias. . . .

„Hè? Wat? Wat bedoelt u eigenlijk?” vraagt hij dan en het klinkt nogal onnozel.

„Net wat ik zeg,” gaat grootvader door met z’n geplaag. „Dat kinderen soms hele reizen gaan maken zonder dat hun ouders het weten. Hier bij ons in de kamer zitten tenminste twee jongelui die op weg zijn naar de Duitse Rijn.”

„Roel en Rias?” O, het moet wel zo zijn. Maar De Graaf durft het nog bijna niet te geloven. Het zou ook haast te mooi zijn om waar te wezen.

„Ja, zo heten ze,” vertelt grootvader, als is het de gewoonste zaak van de wereld, dat z’n zoon opeens hoort, dat de jongens terecht zijn.

„Goddank,” zucht De Graaf.

Dan vraagt de bezorgde vader in hem: „Is alles goed met hen?”

„Prima. Alleen een beetje moe natuurlijk.”

„Dat is niets. Moeten ze maar niet zulke einden gaan tippen. Zulke apen van jongens. Straks mogen ze nog een eindje wandelen. En als ze dan thuis zijn, kunnen ze nog een pak op hun broek toe krijgen.” Dit zegt de boze vader De Graaf.

„Eigenlijk heb je gelijk,” vindt grootvader. „Maar herinner jij je nog dat jongetje, dat ook De Graaf heette? En dat, toen het een jaar of tien was, ook ’s op reis ging? Naar Amster-

dam? Hij heeft nu een slagerij bij jullie in het stadje en is de degelijke vader van vijf kinderen meen ik."

„Och u," begint Roel's vader. Maar hij moet toch lachen. Want hij weet heel best wie grootvader met dat jongetje bedoelt natuurlijk. „Maar dat joggie kwam 's avonds uit eigen beweging weer naar huis terug," laat hij er dan op volgen.

„Ja, dat is waar," geeft grootvader toe. „Maar. . . ., dat deed hij, omdat hij bang werd toen het begon te schemeren en niet verder durfde. Weet je 't nog?"

„U hebt een wonderbaarlijk goed geheugen, vader," vindt De Graaf.

„Ik ben er tenminste wel tevreden mee," zegt grootvader. „Want ik herinner me ook een joggie, dat precies eender heette als het jongetje De Graaf, dat hier nu bij mij in de kamer zit. Die wilde altijd naar zee. Maar die had nog minder doorzettingsvermogen dan die slager daar bij jou in 't stadje. Want die zeurde er z'n ouders alleen maar mee aan hun hoofd. Maar tot een daad kwam hij nooit."

Weer moet Roel's vader lachen. Ja, want nu bedoelt grootvader natuurlijk zichzelf.

„Wat wilt u hier eigenlijk allemaal mee zeggen, vader?" vraagt hij dan.

„Wel, dat ik geloof, dat dat willen reizen de De Graven in het bloed zit. En dat het enige verschil tussen de grootvader, de zoon en de kleinzoon is, dat de zoon al wat meer moed had dan de vader. En de kleinzoon nog weer een beetje meer. Als die dat vriendje niet bij zich gehad had, was hij stellig niet naar ons toe gekomen. Nee, Kees, nu alle gekheid op een stokje, die jongen van jou had dit natuurlijk niet mogen doen. Natuurlijk niet. Het blijft ondeugend. Maarre. . . in z'n hart vindt z'n grootvader het eigenlijk niet zo heel erg. In m'n hart mag ik zo'n ondernemingsgeest wel. 't Joggie

heeft alleen niet genoeg nagedacht. En daarom pleit ik voor een lichte straf."

„O, o," zucht Roel's vader, „grootouders!"

„Nu?" vraagt grootvader.

„Even nadenken," antwoordt zijn zoon.

Grootvader wacht geduldig. Ja, hij moet wel doen alsof hij erg boos is op Roel en die andere knaap. Maar overigens!... De jongens hebben tenslotte niet iets slechts gedaan. Dat zou hij heel erg vinden. Nee, ze hebben alleen maar niet beseft, wat ze eigenlijk begonnen. En wat voor gevolgen zoiets onschuldigs kan hebben. Niet alleen voor henzelf. Want o, er dreigen zoveel gevaren voor twee kinderen, die zomaar zonder toezicht rondzwerven. Maar ook voor hun ouders. Die kunnen het bij wijze van spreken wel besterven van angst. Nee, zoiets mag natuurlijk volstrekt niet. Maar verder. . . .

„Ik heb het, vader," hoort hij dan z'n zoons stem weer.

„Straf krijgen ze. Rias' moeder, 't mensje was zichzelf gewoon niet meer van benauwdheid. Nu, en Geertje was niet thuis, maar anders! . . . En Van Reenen en ik, ik wil het nu wel weten, maar wij hebben 'm ook niet zo'n heel klein beetje geknepen. Er gaat bij u vandaan om halfelf nog een trammetje naar de stad, is 't niet?"

„Ja."

„Nu, als u ze daar nu 's opzet. En Piet meestuurt."

„Is er dan zo laat nog een bus naar jullie toe?"

„Nee. Maar dat is nu juist de straf. Ze komen kwart over elf in de stad aan. Dan is de laatste bus naar hier allang vertrokken. Maar ze wilden immers zo graag tippelen. Nu, dat mogen ze dan. Om kwart over één kunnen ze lopend thuis zijn."

„Leuk voor Piet, zeg, zo'n nachtwandeling," vindt grootvader.

„O, daar geeft Piet niets om. Die is soldaat geweest. Boven-
dien, dat maak ik wel met 'm, als hij hier is.”

„En dan?” wil grootvader alles precies weten.

„Dan niets meer. Naar bed. En morgenochtend om negen
uur op school.”

„Mogen ze niet eens uitslapen?” Dat begroot grootvader
toch wel een beetje. De jongens zijn nu al zo moe. Rias zat
daareven gewoon te knikkebollen. Dat heeft hij best gezien.
En dan straks nog weer een eind lopen. 't Zijn tenslotte toch
nog maar kinderen.

Maar De Graaf vraagt: „Zou ik dat vroeger wel hebben
mogen doen, vader? Als ik zo op stap was gegaan?”

„Dat weet ik nog niet,” houdt grootvader zich op de vlakte.

„Nu, ik weet het wel. En ook dat grootvaders teerhartiger
zijn dan vaders. 's Middags na schooltijd mogen ze als ze
willen dadelijk naar bed. Is 't nu goed?”

„'t Is misschien toch nog niet zo gek bedacht,” vindt groot-
vader nu ook. „Je blijft in ieder geval in de lijn. Te vroeg bot-
gevierde reislust gestraft met een nachtreis. 't Klinkt niet
eens gek ook. Maarre. . . ., dat pak slaag dat je de jongens
daarnet al toegezegd hebt. Hoe komt het daar mee?” Dat zit
grootvader nog een beetje dwars, weet je.

O, die grootvader, denkt De Graaf. Dan belooft hij: „Dat
krijgen ze niet. Roel tenminste niet. Omdat hij een groot-
vader heeft die zo goed pleiten kan.”

„Bravo!”

Hier gaat De Graaf niet op in. Hij zegt alleen: „Dit wordt
een duur gesprek, vader!”

„De kosten zijn voor mij, niet? Daar hoef jij je dus geen
zorgen over te maken. Dus dat is dan afgesproken.”

„Ja. Enne. . . ., hoor 's, vader.”

„Ja?”

„Zeg maar tegen Piet dat Van Reenen en ik hem wel halver-

wegen tegemoet rijden. Ik neem een fiets voor hem mee. Dan hoeft hij maar één uur te lopen."

Nu lacht grootvader stilletjes.

„Aardig van je, hoor, om zo goed om Piet te denken. Maar de jongens laat je toch zeker verder lopen, hè?" komt hij dan effen.

„Dat zullen we nog weleens zien," houdt De Graaf zich groot. Maar hij voelt best, dat grootvader hem helemaal door heeft.

En grootvader kan niet nalaten z'n zoon nu toch nog heel eventjes te plagen.

„Zeg, Kees, wat ik nog vragen wilde. Ben je soms ook al op weg om grootvader te worden?"

„Ik?? Hoe verzint u het. Ik . . ."

„O, dan vergis ik me," doet grootvader onnozel. „Nee, ik dacht alleen maar . . . Je lijkt me zo teerhartig, weet je."

Nu lacht Roel's vader gul op.

„Die slag is voor u, vader. Maar ik hoor Geertje. Dag, vader! Groeten aan moeder en Piet, hoor! En alvast bedankt voor al uw moeite."

„Ja, ja. Welterusten. En de groeten aan allemaal."

Nog lachend legt De Graaf de hoorn op de haak. Die vader van hem, dat is toch maar een bovenste beste. De jongens hadden nooit op een beter plekje kunnen belanden. En wat heerlijk dat hij nu voor Geertje en de anderen zulk goed nieuws heeft. Hij voelt zich bij wijze van spreken wel honderd pond lichter dan daarnet.

VII. TERUG

En zo gebeurt het, dat Rias en Roel op die dag voor de tweede keer op reis gaan. Maar nu in tegengestelde richting. Ze hebben beiden een wind-jack aan dat grootmoeder voor hen bij kennissen geleend heeft. Hun blousjes waren zo gauw nog niet droog. En in de veel te grote slagersjasjes kunnen ze moeilijk reizen.

Grootmoeder doet hen tot aan de deur uitgeleide.

„Hier, voor onderweg,” zegt ze en stopt hun allebei drie dikke pepermunten in de hand.

„Dank u wel, grootmoeder!”

„Dank u wel, juffrouw!”

„Ja, ja,” lacht grootmoeder, „t is in orde, hoor! Nu, goede reis. En voorzichtig zijn, hoor, jongens! Flink bij oom blijven!”

„Ja, juffrouw,” zegt Rias.

„Ja, grootmoeder,” belooft Roel.

Roel krijgt nog een stevige zoen, Rias een aai over z'n zwarte krullebol. Dan stappen ze, tussen grootvader en oom Piet in, de donkere straat op.

Als ze maar niet zo moe geweest waren. Dan zouden ze het best fijn gevonden hebben om 's avonds tegen halfelf nog buiten te lopen. Zoiets beleven ze niet alle dagen. Maar die voeten, weet je. Bovendien, het is voor straf, heeft grootvader gezegd. Dat is toch ook niet zo'n leuk idee.

Vader is wel streng, denkt Roel. Maar ja, dat ze straf ver-

diend hebben, begrijpt hij nu wel. Grootvader heeft daarnet zo ernstig met hen gepraat. Nee, zomaar op reis gaan, dat doet hij niet weer.

Het trammetje is lang niet vol.

„Ga maar lekker een dutje doen,” raadt grootvader. „Dan gaat de tijd meteen wat vlugger voorbij. Er is plaats genoeg.” Dat is aan geen dovemansoren gezegd. Als ze grootvader gedag gewuifd hebben, gaan ze beiden languit op een bank liggen. En in een ommezien slapen ze als marmotten. En snurken dat ze doen. Dat komt natuurlijk doordat ze zo moe zijn. Oom Piet moet er in z'n eentje smakelijk om lachen. Maar hij past er intussen goed voor op, dat ze niet van de banken rollen.

Het slecht verlichte trammetje rijdt ondertussen al schommelend tussen de donkere weilanden door. Ze passeren al gauw een heel breed water. En een eindje verderop één dat een beetje smaller is. Dat is het water waar Roel 's middags zo'n zorg over heeft gehad en waar Rias niet over durfde. Maar de jongens merken er niets van. Ze stoppen een keer of wat in de dorpen die aan dit lijntje liggen. Er komen zelfs nog enkele passagiers binnen. De jongens snurken lustig verder, als lagen ze thuis in hun eigen bed.

Als ze om kwart over elf in de stad aankomen en iedereen moet uitstappen, omdat ze bij het eindpunt zijn, kost het oom Piet niet zo'n heel klein beetje moeite om hen wakker te krijgen. Ze zijn zo ver weg. Pas als hij ten einde raad in Roel's oor toetert: „Uitstappen! Duitse Rijn!” gaan Roel's ogen open. Verbaasd kijkt hij om zich heen. Riep daar niet iemand Duitse Rijn? Zijn ze daar nu werkelijk? Dat. . . .

Maar dan ontdekt hij oom Piet's lachend gezicht boven het zijne. En meteen weet hij alles weer.

Met een diepe zucht komt hij langzaam overeind. O, wat is hij verschrikkelijk stijf. En nu nog twee uren lopen. Het lokt

'm helemaal niet. Maar ja, er zal wel niets anders op zitten. Hij rekt zich 's heerlijk lui uit. Hè, daar knapt hij tenminste een beetje van op.

Intussen is het oom Piet gelukt Rias ook wakker te schudden. Slaapdronken stuntelt die achter de beide anderen aan de tram uit.

Maar eenmaal in de frisse buitenlucht zijn ze hun slaap gauw kwijt. Ze voelen zich alleen nog een beetje huiverig. En daar helpt flink doorstappen het beste tegen. Oom Piet in het midden, zetten ze de pas er dadelijk goed in.

„Marcheren, jongens!” zegt oom Piet. En dan begint hij meteen te vertellen van z'n soldatenbelevissen. Dat is gezellig en kort de tijd fijn. Het is ook lang zo donker niet als in het begin van de avond, toen ze daar samen op die weg met al dat struikgewas aan weerskanten liepen. Voordat die gietbui kwam. De lucht is nu helder en er staat zelfs een maansikkeltje aan de hemel. Zo af en toe passeert hen 's een fietser. Eén keer maar een auto. Het is echt nachtelijk rustig op de weg.

De jongens vinden de soldatenverhalen van oom Piet prachtig. Vooral Roel wil er telkens meer horen. Maar Rias wordt langzamerhand stiller. Hij verlangt er naar om thuis te komen. En tegelijk ziet hij er tegen op ook. Wat zullen z'n vader en moeder straks zeggen? . . .

Daar zien ze in de verte weer twee lichtpuntjes. Zeker van een paar fietsen. De jongens letten er verder niet op. Maar oom Piet denkt: We zijn nu dunkt me zowat halverwegen. 't Zou me helemaal niet verwonderen als Kees en Rias' vader daar aankomen. Maar hij zegt dat natuurlijk niet. Nee, hij begint expres aan een nieuw verhaal. De jongens moeten helemaal geen aandacht meer aan die lichtjes schenken als 't een beetje kan. Des te groter zal de verrassing straks zijn. En dan zijn de fietsers zomaar opeens vlakbij.

„Goedenavond,” zeggen ze tegelijk en springen meteen van hun karretjes.

Roel en Rias herkennen dadelijk hun vaders stemmen. En ze schrikken toch wel even. Dit komt voor hen ook zo onverwacht. En dan die kwade gewetens daarbij.

„Vader,” zeggen ze dan allebei een beetje bedremmeld. Maar toch ook. . . ., ook een beetje blij.

En hun vaders?

Ze hebben zich beiden zo vast voorgenomen om nu beslist niet dadelijk zomaar gewoon vriendelijk tegen die ondeugende weglopers te zijn. Ze mogen toch werkelijk wel 's even voelen wat ze tenslotte gedaan hebben. Maar o, het lukt hun zo slecht. Want ze zijn zo heel erg blij en dankbaar, nu ze die knapen daar weer gezond en wel voor zich zien, weet je. Het had immers ook zo heel anders kunnen zijn. Er gaat in deze ogenblikken zoveel door hun gedachten. Van Reenen begint nog wel met een: „Zo, zo, dat is me ook wat moois!” maar verder komt hij niet. Want Rias vliegt 'm opeens om z'n hals en zegt: „Vader, het spijt me zo!” En dan. . . ., dan springen die vader Van Reenen zomaar de tranen in de ogen en hij kan plotseling niets meer zeggen. Hij kan die ondeugende jongen van hem, van wie hij toch ondanks alles zo zielsveel houdt, alleen maar heel stijf tegen zich aandrukken. En De Graaf? Het gaat De Graaf al niet veel beter af. Nee, Roel vliegt hem niet om z'n hals. Dat is niets voor Roel. Maar hij staat daar zo schuld bewust en hij zegt zo eerlijk: „Ik heb het bedacht, vader. Ik heb de meeste schuld.” Het vertedert z'n vader helemaal. Hij wil dat voor Roel natuurlijk niet weten. Maar tot brommen kan hij toch ook net zo min meer komen als Van Reenen.

Hij zegt alleen: „Ik ben blij dat je tenminste eerlijk de waarheid vertelt, Roel. En ga nu maar vlug op m'n bagagedrager zitten. Anders komt je moeder nog later naar bed.”

Rias zit intussen al bij Van Reenen achterop.

„Is moeder dan nog op?” vraagt Roel blij, terwijl ze wegrijden.

„Wat dacht je dan?” zegt z'n vader. „Dat je moeder tot morgen kan wachten met je 's flink de les te lezen?”

Maar dan merkt hij meteen dat Roel nog goed wakker is. Want die komt guitig: „Dat hoefde moeder toch niet, vader. De nieuwe dag is immers pas begonnen.”

Ja, dat moet De Graaf wel toegeven.

Zo is het ijs meteen helemaal gebroken. Rias zit al druk met zijn vader te praten.

Oom Piet heeft intussen de fiets, die z'n broer voor hem meegebracht heeft, van hem overgenomen. Nu rijdt hij, helemaal tegen de regels van 't verkeer in, als derde man naast de beide vaders. Zo gaat hij goed, denkt hij. Die jongens hebben hun straf nu gehad. Het moet tenslotte ook 's weer een keer uit zijn. En wij. . . ., wij hebben vroeger ook wel 's iets gedaan dat niet mocht.

Na een half uurtje rijden ze het stadje binnen. Het is er stiller dan ooit. Onwillekeurig beginnen ze zachter te praten. Ze hebben een gevoel, alsof ze anders iedereen wakker zullen maken. Het is overal even donker. Alle mensen slapen blijkbaar. Behalve in de slagerij van De Graaf en in het crème-gesausde huisje in de Kerkstraat.

Net als ze het huis van De Graaf naderen, komt Roel's moeder voor de zoveelste keer in de winkeldeur staan om te kijken of ze er nu nogal niet aankomen. Wachten duurt altijd lang, vindt ze. Maar vanavond! Of eigenlijk kan ze beter zeggen: vannacht.

Roel ontdekt z'n moeder dadelijk. En dan springt hij zomaar pardoos, zonder eerst z'n vader te waarschuwen van de fiets en naar z'n moeder toe. De Graaf verliest door die onverwachte sprong bijna z'n macht over het stuur. En het

scheelt maar een haar of hij was tegen Van Reenen opgebotst.

„Drommelse jongen!” bromt hij. „Zo'n haast om je moeders standje aan te horen?”

Maar Roel's moeder schijnt alles wat ze had willen zeggen ook plotseling vergeten te zijn. Dat is me toch ook wat. Ze geeft Roel alleen drie dikke zoenen. En dan roept ze maar niets anders dan: „O, wat ben ik nu blij! Wat ben ik nu toch verschrikkelijk blij!”

Van Reenen ziet het lachend aan.

„Wij gaan maar gauw door,” zegt hij dan. „Welterusten, allemaal.”

„Ja, ja. Welterusten.”

„Welterusten.”

Juffrouw Van Reenen, die ook al heel wat keertjes naar haar man en jongen heeft uitgekeken, is natuurlijk net even bij Anneke, als ze thuiskomen. Ze vliegt naar de deur, zodra ze hen hoort.

En dan? . . . Dan begint het in haar hart weer net als vanavond, toen Roel's vader vertelde dat de jongens veilig en wel bij z'n ouders waren, te zingen: „Here, ik dank U voor alles, voor alles!”

Maar ze kan niets zeggen. Ze moet opeens schreien, nu haar jongen daar weer voor haar staat, ongedeed. Schreien van blijdschap.

En Rias? Rias kan ook al geen woord uitbrengen. Zodra moeder haar armen om hem heenslaat, snikt hij het plotseling uit. Hij huilt of hij nooit weer zal kunnen ophouden.

„Nu, jullie zijn me ook een mooi stelletje, hoor!” vindt vader. Maar hij moet intussen zelf ook haastig met z'n hand over z'n ogen wrijven.

Dan gaan ze naar binnen. En daar! . . . Daar doet Rias iets, waarvan hij voor niet nog zoveel zou willen, dat z'n vriendjes

het wisten. Als een heel, heel klein jongetje kruipt hij heerlijk bij moeder op schoot. Wat geeft dat. Geen mens die het ziet. En moeder . . . , moeder vindt het in haar hart maar wat fijn. Vader moet er hen natuurlijk even mee plagen. Maar dat mag best. Daar geven ze geen sikkepitje om, geen van beiden. En zo, vlak bij moeder, begint Rias alles op te biechten. Z'n ouders luisteren stil. En als Rias eindelijk uitverteld is, zegt hij: „Maar ik doe zoiets nooit, nooit weer, hoor! Eerlijk niet! Ik heb er zo'n spijt van!”

„Daar ben ik blij om,” komt z'n vader dan. „Want o, wat heb je ons een angst bezorgd. Je moeder. . . .”

Maar moeder Van Reenen valt haar man in de rede en zegt: „Daar praten we nu niet meer over. Dat is voorbij. Rias heeft z'n straf gehad. En nu vertrouwen vader en moeder je weer, hoor, jongen! Niet, vader?”

„Ja, dat doen we.”

Dan brengt moeder Rias zelf naar boven. Ze helpt hem met het uitkleden, net als toen hij nog klein was. Maar toch ligt Rias daarom niets vlugger in bed dan anders. Want ondertussen moet hij telkens even voor het raam staan en naar de brug, waarop de mooie lantaarns zo rustig en zo vertrouwd branden, kijken. O, wat is hij toch verschrikkelijk blij dat hij weer thuis is.

Maar eindelijk is hij toch klaar. En dan hoeft moeder niet te vragen: „Vergeet je niet te bidden, Rias?” zoals dat anders weleens gebeurt. Nee, Rias knielt zelf al voor z'n ledikant neer en zegt z'n avondgebed op. Maar als hij „Amen” gezegd heeft, staat hij nog niet op. Moeder wacht geduldig. Even blijft het heel stil in het kleine kamertje. Dan buigt Rias z'n hoofd nog dieper dan daarnet en bidt: „Here, wilt U mij vergeven dat ik...., dat ik zomaar weggelopen ben? En.... en ik dank U, omdat Roel en ik nu weer thuis zijn. Amen.” Met een kleur als vuur, zonder moeder aan te kijken, kruipt

hij dan vlug onder de dekens. Maar moeder geeft hem een extra dikke zoen en zegt: „Zo is het goed, m'n jongen. Zo is het helemaal goed. En nu maar gauw lekker gaan slapen.”

De volgende morgen komen Rias en Roel op het laatste nippertje op school. Hun moeders hebben hen natuurlijk zo lang mogelijk laten slapen. Maar ze zijn toch nog net op tijd. Tegelijk met de anderen gaan ze naar binnen.

Het verhaal van hun reis naar de Rijn is intussen het hele stadje al rondgegaan. Hoe zou het ook anders kunnen. En het spreekt vanzelf, dat ze er nu braaf mee geplaagd worden. Rias heeft geen enkel weerwoord op al de plagerijtjes. Hij schaamt zich alleen maar hevig. Hij ziet tenslotte rood tot achter z'n oren.

Roel heeft er inwendig natuurlijk ook danig het land over. Maar hij laat het niet merken. Verbeeld je. Ze zullen niet nog meer schik om hem hebben. Hij geeft op alle vragen antwoord.

„Was het mooi aan de Rijn, Roeltje?” informeert een lange jongen uit de hoogste klas, in de gang.

„Prachtig, jô! Schitterend gewoon!” zegt Roel direct. „Je moet er beslist ook 's gaan kijken. Dat kan ik je aanraden.” En een meisje uit de zesde lacht: „Hoeveel kastelen hebben jullie eigenlijk wel bekeken, zeg?”

Nu trekt Roel diepe denkrimpels in z'n gebruid voorhoofd. „Even uitrekenen, hoor!” doet hij dan gewichtig. „Laat 's kijken. Een stuk of tien, denk ik. Aardig wat, hè?”

Meteen daarna stapt hij naast Koos van de bakker de klas binnen. Koos is diep in z'n hart jaloers op Roel en Rias. Ze mogen dan gauw terug zijn, ze hebben toch maar een heel avontuur beleefd. Hij zou zo iets ook best 's willen. Maar hij zou het nooit durven. Nu wil hij ook een duit in 't zakje doen. Maar hij plaagt niet leuk. Nee, hij zegt een beetje lelijk:

„Nou, jullie kunnen vlug, hoor! Asjeblijft, in één middag heen en terug naar Duitsland! Dat is me nog 'r 's wat!”

„Nou, hè?!” geeft Roel dadelijk terug. „De één kan nu eenmaal altijd een beetje vlugger dan de ander, jô.”

Ziezo, die kan Koos in z'n zak steken. Die hoort in niets bij de vluggerds. Dat weten ze allemaal wel. De meester merkt wel hoe de anderen Rias en Roel plagen. Hij laat ze nog stil even begaan. Hij heeft er schik in, hoe Roel ze allemaal van antwoord weet te dienen.

„Goed zo, Roel,” zegt hij tenslotte, „bijt maar flink van je af, kerel.” En dan tegen de klas: „Maar nu moet het uit zijn, hoor! Even is leuk. Maar het moet niet al te lang duren. Dan is er geen aardigheid meer aan. En bovendien,” en nu komt er een guitig lachje in z'n donkerbruine ogen, „alles is eigenlijk mijn schuld, hè? Als ik niet van mijn vacantiereisje verteld en gezegd had, dat ik hoopte, dat jullie allemaal ook nog 's die mooie Rijn zouden zien, dan waren Roel en Rias natuurlijk nooit op het idee gekomen er nu alvast op af te stappen. Dus, als jullie vinden dat er nog meer straf uitgedeeld moet worden in de vorm van plagerij, dan is het adres daarvoor van dit ogenblik af bij mij. Ieder z'n deel, wat jullie?”

Dan moeten ze allemaal lachen. Maar Rias en Roel worden niet meer geplaagd.

En 's avonds! 's Avonds gebeurt er iets! Nou! 's Avonds komt de plaatselijke krant, die eens per week verschijnt. En in die krant! In die krant staat een heel verslag van alles wat Rias en Roel gister beleefd hebben.

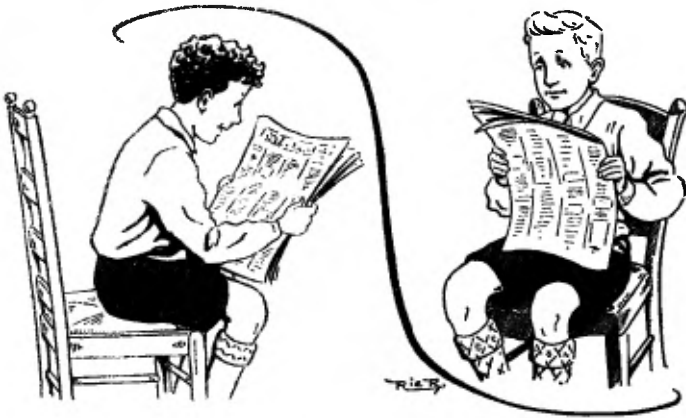
„Op reis”, staat er boven. En dan begint het zo:

— De Rijn was het doel van de tocht, die Woensdagmiddag door twee jongens uit ons stadje, Roelof de Graaf en Zacharias van Reenen, beiden ongeveer elf jaar oud, werd ondernomen. Ze waren beleefd genoeg hun ouders niet onkundig

te laten van hun plannen en lieten een briefje achter, waarin ze naast het doel van hun tocht meldden, dat ze veertien dagen op reis gingen.

Met vuurrode wangen van opwinding lezen de jongens beiden het hele relaas. Wel twee, drie keer. En ze weten bijna niet of ze het mooi moeten vinden of niet. Want ja, nu weet iedereen precies hoe alles gegaan is. Dat is niet zo erg leuk natuurlijk. Maar je naam zomaar voluit in de krant! Dat is toch ook iets . . . , iets Diep in hun hart vinden ze dat toch eigenlijk wel prachtig.

Thuis worden ze er natuurlijk best mee geplaagd.

Maar als Roel naar bed is, zegt z'n vader tegen z'n moeder: „Denk er om dat je die krant van vandaag niet weg doet, Geertje. Die wil ik bewaren.”

Juffrouw De Graaf lacht maar eens. En ze denkt: O, o, die vaders! Maar ze zegt enkel: „'t Is goed, hoor!”

En Van Reenen?

Die knipt het hele verslag netjes uit als Rias slaapt. En dan geeft hij het aan z'n vrouw. En die? Die legt het voor-

zichtig in een mooi, rood doosje. In dat doosje liggen ook Rias' geboortekaartje en z'n eerste tekening. En nog veel meer dingetjes, waarvan z'n moeder denkt, dat hij het later aardig zal vinden om ze te hebben. En die ze daarom zo zorgvuldig voor hem bewaart. Het briefje, dat hij gister achterliet, heeft ze er vanmorgen al in weggeborgen.

En weet je wat die kleine, deftige pendule daar op de schoorsteenmantel intussen doet? Die pendule, die ook al aan Rias' groot- en overgrootouders verteld heeft hoe laat of het was? Die tikt: „O, o, die vaders en moeders! Soms denk je dat ze zo langzamerhand veranderen. Ze gaan anders gekleed als toen ik pas kwam kijken. Ze krijgen andere gewoonten. Ze spreken zelfs een klein beetje anders. Maar als het er op aankomt, merk je steeds weer, dat ze toch eigenlijk in de grond precies eender blijven. En weet je waarom? Omdat hun harten door alle tijden heen even warm voor hun kinderen kloppen.”

En geloof je ook niet, dat die kleine, wijze klok gelijk heeft?

INHOUD

	Blz.
I. Het plan	7
II. Op reis	16
III. Tegenslag	26
IV. Toen het avond werd	33
V. Naar grootvader en grootmoeder	42
VI. Hoe het thuis intussen ging	52
VII. Terug	65